Interreg NEXT România – Republica Moldova

Cofinanțat de Uniunea Europeană

COPIL COMUNITATE FAMILIE CCF MOLDOVA

Salvați Copiii Save the Children România Filiala Iași

Proiectul „Consolidarea parteneriatului transfrontalier pentru tranziția către îngrijirea în comunitate și în familie în Republica Moldova și România”

Cod ROMD00376

RAPORT DE EVALUARE A NEVOILOR DE INSTRUIRE A SPECIALIȘTILOR DIN DOMENIUL PROTECȚIEI COPILULUI DIN REPUBLICA MOLDOVA ȘI ROMÂNIA (2025)

Marcela Dilion

Diana Chiriacescu

Septembrie 2025

Acest material a fost produs în cadrul proiectului „Consolidarea parteneriatului transfrontalier pentru tranziția către îngrijirea în comunitate și familie în Republica Moldova și România”, implementat de CCF Moldova în parteneriat cu Salvați Copiii Iași, finanțat prin Programul Interreg NEXT România-Republica Moldova 2021 - 2027, Cod ROMD00376.

Responsabilitatea pentru conținut aparține exclusiv autorilor și nu reflectă în mod obligatoriu poziția oficială a Uniunii Europene sau a structurilor de management ale Programului Interreg NEXT România–Republica Moldova.

Programul Interreg VI-A NEXT România – Republica Moldova 2021–2027 este finanțat de Uniunea Europeană şi co-finanţat de statele participante în program.

www.ro-md.net

CUPRINS

ACRONIME 5
INTRODUCERE 6
SUMAR EXECUTIV 8
METODOLOGIA EVALUĂRII NEVOILOR DE FORMARE 11
SCOP ȘI OBIECTIVE 11
PROCESUL DE EVALUARE A NEVOILOR DE FORMARE 11
METODELE ȘI TEHNICILE FOLOSITE ÎN CADRUL EVALUĂRII NEVOILOR DE FORMARE 11
CONCLUZII ȘI RECOMANDĂRI 12
PARTEA I – REZULTATELE EVALUĂRII NEVOILOR DE INSTRUIRE DIN REPUBLICA MOLDOVA 15
INTRODUCERE 15
METODOLOGIA EVALUĂRII NEVOILOR DE FORMARE 16
Cadrul de realizare al evaluării 16
Scopul și obiectivele evaluării 16
Procesul de evaluare a nevoilor de formare 17
Metode și tehnici aplicate 18
Profilul specialiștilor chestionați 19
Limitări 21
REZULTATELE EVALUĂRII PRIVIND NECESITĂȚILE DE FORMARE PROFESIONALĂ 22
Evaluarea competențelor profesionale în domeniul protecției copilului 22
Obstacole și motivație 33
CONCLUZII GENERALE 40
RECOMANDĂRI 41
PARTEA A II-A – REZULTATELE EVALUĂRII NEVOILOR DE INSTRUIRE DIN ROMÂNIA 44
INTRODUCERE 44
METODOLOGIA DE EVALUARE A NEVOILOR DE FORMARE DIN ROMÂNIA, ... 45
Cadrul general al evaluării nevoilor de formare din România 45
Metode și tehnici aplicate 46
Profilul specialiștilor chestionați 47

Limitări 49
REZULTATELE EVALUĂRII PRIVIND NECESITĂȚILE DE FORMARE PROFESIONALĂ.50
Evaluarea competențelor profesionale în domeniul protecției copilului 50
CONCLUZII GENERALE.....56
RECOMANDĂRI – ROMÂNIA 57
ANEXE.....59
ANEXA NR. 1 - CHESTIONAR DE EVALUARE A NEVOILOR DE FORMARE A SPECIALIȘTILOR DIN SISTEMUL DE PROTECȚIE A COPILULUI DIN REPUBLICA MOLDOVA.....59
ANEXA NR.2 - GHID DE INTERVIU PENTRU FOCUS GRUP (SEMISTRUCTURAT)/ REPUBLICA MOLDOVA (ATAS/STAS).....64
ANEXA NR.3 GHID DE INTERVIU SEMISTRUCTURAT (REPUBLICA MOLDOVA, MMPS) 66
ANEXA NR.4 - LISTA PARTICIPANȚILOR LA FOCUS GRUP ȘI INTERVIURI (REPUBLICA MOLDOVA).....68
ANEXA NR. 5 - CHESTIONAR DE EVALUARE A NEVOILOR DE FORMARE (ROMÂNIA) 70
ANEXA 6 - GHID DE INTERVIU PENTRU FOCUS GRUP (SEMISTRUCTURAT) - ROMÂNIA 75
ANEXA 7 - GHID DE INTERVIU INDIVIDUAL (SEMISTRUCTURAT) - ROMÂNIA 77

ACRONIME

AO	Asociație obștească
ATL	Autoritate tutelară locală
ATT	Autoritate tutelară teritorială
ATAS	Agenția Teritorială de Asistență Socială
BRCT	Biroul Regional pentru Cooperare Transfrontalieră
CCF Moldova	Copil, Comunitate, Familie Moldova
CE	Comisia Europeana
DAS	Direcția de Asistență Socială
DGASPC	Direcția Generală de Asistență Socială și Protecția Copilului
DGPDC	Direcția Generală pentru Protecția Drepturilor Copilului
EMD	Echipă multidisciplinară
FG	Focus grup
IIA	Interviu individual aprofundat
MIPE	Ministerul Investițiilor și Proiectelor Europene
MMPS	Ministerul Muncii și Protecției Sociale
MMFTSS	Ministerul Muncii, Familiei, Tineretului și Solidarității Sociale
ONG	Organizație neguvernamentală
SPAS	Serviciul Public de Asistență Socială
STAS	Structura Teritorială de Asistență Socială
UE	Uniunea Europeana

INTRODUCERE

În perioada 01 aprilie 2025 – 30 septembrie 2026, Asociația CCF Moldova în parteneriat cu Salvați Copiii Iași implementează Proiectul „***Consolidarea parteneriatului transfrontalier pentru tranziția către îngrijirea în comunitate și în familie în Republica Moldova și România”,*** finanțat de Uniunea Europeană în cadrul Interreg NEXT Programme Romania - Republic of Moldova 2021 - 2027.

Scopul proiectului constă în consolidarea capacităților specialiștilor din cadrul Agențiilor teritoriale de asistență socială (ATAS) și Structurilor teritoriale de asistență socială (STAS), precum și a specialiștilor din România (DGASPC, DAS, SPAS) pentru facilitarea procesului de tranziție de la îngrijirea rezidențială a copiilor la îngrijirea în familie și comunitate. Atingerea acestui obiectiv se bazează pe schimbul de experiență dintre specialiștii din România și Republica Moldova, cu accent pe domeniul protecției copilului, în vederea alinierii practicilor naționale cu cele din Uniunea Europeană.

Raportul de față prezintă rezultatele unui proces de evaluare a nevoilor de instruire a specialiștilor din cele două țări, cu privire la aspectele operaționale, dar și legislative și conceptuale, asociate tranziției copiilor de la viața instituțională la viața în comunitate ori familie. El include și aprecieri ale specialiștilor chestionați, cu privire la nivelul lor de competență pe o serie de teme-cheie ale tranziției copiilor, precum și opinii despre modalitățile de instruire cele mai eficiente, în contextul activităților de la nivel regional sau local.

Evaluarea nevoilor a fost realizată în perioada mai - septembrie 2025 și a avut la bază o metodologie complexă, care a inclus atât chestionare online, cât și focus grupuri și interviuri individuale, adresate specialiștilor de la nivel regional și local (în Republica Moldova) precum și de la nivel județean și local (în România). La această evaluare au participat 345 de specialiști din cele două țări.

Programul de instruire se va derula în perioada decembrie 2025 - iunie 2026, pentru aproximativ 140 profesioniști din Republica Moldova (20 de la nivelul ATAS și 120 de la nivelul STAS) și pentru 40 profesioniști din România (de la nivelul DGASPC, DAS/SPAS, din patru județe de frontieră cu Republica Moldova: Iași, Botoșani, Vaslui și Galați).

Autorii raportului sunt: Marcela Dilion (pentru Republica Moldova) și Diana Chiriacescu (pentru România).

Marcela Dilion este consultant în politici sociale și protecția copilului din Republica Moldova, doctor în sociologie și cadru universitar. În calitate de manager de program la Keystone Moldova, a coordonat proiecte pentru dezvoltarea serviciilor sociale comunitare, inclusiv „echipe mobile” pentru copii și adulți cu dizabilități și a sprijinit formarea continuă a profesioniștilor din asistența socială. A contribuit la elaborarea cadrului normativ și metodologic în domeniul protecției copilului și a fost implicată în grupuri de lucru guvernamentale. Este autoare și coautoare a 110 lucrări în domeniul asistenței sociale și educației incluzive. În ultimii ani, a avut un rol important în inițiativele privind consolidarea forței de muncă în protecția copilului, în calitate de manager de program în cadrul Keystone Moldova și coordonatoare a grupurilor tehnice de lucru pe acest domeniu.

Diana Chiriacescu este consultant în politici sociale și director național al FONSS (Federația Organizațiilor Neguvernamentale pentru Servicii Sociale) și cadru universitar din România, coordonând inițiative de advocacy, formare de personal și dezvoltare a serviciilor sociale. Are peste

30 de ani de experiență în sectorul social, cu accent pe incluziune, dizabilitate și mecanisme de reglementare în serviciile sociale. A colaborat ca expert în proiecte și analize ale Băncii Mondiale și ale organismelor și organizațiilor internaționale (UNICEF, UNDP, Handicap International), în România și în țări din Balcani, Caucaz și Asia Centrală. Reprezintă sectorul social neguvernamental în Consiliul Economic și Social din România. La nivel european, este membră în boardul Federației Europene a Angajatorilor Sociali (Social Employers) și în Comitetul Sectorial European de Dialog Social pentru Servicii Sociale.

Acest sumar executiv prezintă pe scurt rezultatele evaluării nevoilor de instruire a profesioniștilor din domeniul protecției copilului din România și Republica Moldova, realizată în cadrul proiectului transfrontalier ***„Consolidarea parteneriatului transfrontalier pentru tranziția către îngrijirea în comunitate și în familie în Republica Moldova și România”,*** implementat în parteneriat de CCF Moldova și Salvați Copiii Iași, proiect care susține tranziția de la îngrijirea rezidențială la servicii centrate pe familie și comunitate. Sumarul reunește perspectiva comună și particularitățile naționale rezultate în urma evaluării nevoilor de formare, oferind o bază practică pentru proiectarea programelor de instruire pe termen scurt și pentru susținerea transferului învățării în activitatea curentă.

Contextul proiectului

Cele două sisteme naționale de protecția copilului se află într-un proces accelerat de reconfigurare către servicii comunitare, cu accent pe prevenirea separării copilului de familie, pe dezvoltarea rețelelor locale și pe întărirea managementului de caz integrat. Evaluarea a urmărit identificarea competențelor-cheie necesare în practica de zi cu zi (comunicare, consiliere, colaborare interinstituțională, aplicarea cadrului juridic), a lacunelor de formare și a obstacolelor organizaționale care limitează participarea. Rezultatele analizei de nevoi sunt utilizabile direct pentru calibrarea conținutului, duratei și formatului instruirilor, precum și pentru introducerea mecanismelor de mentorat/supervizare.

Metodologie

Pentru a înțelege nevoile de formare și obstacolele cu care se confruntă profesioniștii din domeniul protecției copilului, în ambele țări a fost utilizată o abordare mixtă, care a combinat analiză documentară (de birou), chestionare online, interviuri individuale și focus grupuri. În România, componenta a inclus un chestionar adresat specialiștilor din DAS, SPAS și DGASPC, un focus grup și interviuri cu reprezentanți județeni. În Republica Moldova, chestionarul a vizat specialiști din ATAS/STAS, completat de interviuri cu reprezentanți ai MMPS și un focus grup cu participanți din mai multe unități teritoriale. Datele au fost interpretate cu atenție la convergențele trans-țări și la diferențele de context instituțional.

În ceea ce privește profilul participanților la analiza de nevoi, răspunsurile conturează un corp profesional experimentat, familiarizat cu principiile centrate pe copil și cu instrumentele de bază ale managementului de caz. Majoritatea respondenților au participat anterior la formări de specialitate, însă semnalează nevoia unui ‘salt’ calitativ: programe scurte, aplicate, legate strâns de sarcinile recurente (evaluare inițială a beneficiarilor, evaluare complexă, management de caz, planificare, intervenție, monitorizare), dublate de sprijin metodologic post-formare. Sunt apreciate exemplele concrete, instrumentele standardizate și posibilitatea de a discuta cazuri reale într-un cadru facilitat.

Constatări comune

În ambele țări, cultura instituțională a formării continue este inegală: accesul la instruiri depinde frecvent de timp, de informație și de sprijinul managerial. Specialiștii semnalează nevoia de clarificare și utilizare coerentă a cadrului juridic și procedural, de consolidare a competențelor

de comunicare și consiliere cu copilul și familia, de întărire a colaborării interinstituționale în echipe multidisciplinare și de standardizare a instrumentelor de lucru (modele de documente, ghiduri, protocoale). Preferința comună este pentru formări față în față, cu studii de caz, simulări de situații reale și schimburi de experiență, completate de formate online sau hibride și de o bibliotecă digitală ușor de accesat.

Principalele obstacole raportate de respondenți includ lipsa timpului disponibil pentru formare, informarea insuficientă privind oportunitățile de instruire și sprijinul instituțional variabil. În Republica Moldova, respondenții indică, de asemenea, nevoia de măsuri structurale pentru prevenirea epuizării profesionale. În România, bariera timpului este dominantă, iar formarea nu este încă integrată consecvent în cultura organizațională ca demers planificat anual.

Temele transversale considerate prioritare de către respondenții din ambele țări includ managementul de caz în contexte de tranziție, etica profesională și protecția datelor, lucrul cu copiii cu dizabilități și cu alte grupuri vulnerabile care au nevoi complexe de îngrijire (persoane cu tulburări de comportament, adicții, victime ale traficului etc), planificarea tranziției de la servicii rezidențiale la servicii comunitare, cooperarea interinstituțională și monitorizarea/evaluarea rezultatelor intervenției. Participanții la interviuri și focus grupuri au accentuat nevoia de a avea formări cu caracter aplicativ, cu pași operaționali foarte clari și cu responsabilități clar definite.

S-a propus astfel un *model mixt de formare*, cu sesiuni față în față axate pe studii de caz și exerciții aplicate, completat ulterior de module online și de resurse digitale (bibliotecă de modele, ghiduri, tutoriale scurte). Programele trebuie însoțite de mecanisme de transfer în practică - mentorat, supervizare individuală/de grup și comunități de practică - și de o evaluare a impactului pre/post, orientată către aplicare efectivă (indicatori simpli privind utilizarea instrumentelor, calitatea planurilor de caz și colaborarea interinstituțională). Calendarul de formare ar trebui planificat în zile lucrătoare, cu degrevare parțială și rotație în echipe, pentru a minimiza afectarea activității curente.

Specificul celor două țări. Concluzii și recomandări de organizare a instruirii

Din perspectiva României, profesioniștii solicită un sprijin mai focalizat pe utilizarea coerentă a cadrului legislativ și procedural în vigoare, de asemenea pentru gestionarea cazurilor complexe și pentru integrarea bunelor practici europene în planuri de caz și în hărți locale de servicii. Evaluarea arată că formarea continuă este dorită, dar constrânsă de timp și de informare, ceea ce impune programare în zile lucrătoare, degrevare parțială și o comunicare mai vizibilă a ofertelor de instruire. Arhitectura de formare recomandată pentru România acoperă două zile și combină clarificări conceptuale cu unelte operaționale pentru planificarea serviciilor, managementul de caz și monitorizare, având ca rezultat planuri de caz (pentru tipologii de beneficiari), hărți de servicii sociale existente și seturi concise de indicatori de rezultat și de progres.

În Republica Moldova, răspunsurile indică o participare consistentă la instruiri anterioare și o autoevaluare pozitivă a activității, concomitent cu solicitarea de aprofundare pe concepte și principii ale tranziției, pe etică profesională în contexte sensibile și pe planificarea tranziției. Există un interes sporit pentru exemplele naționale europene (în contextul aderării țării la UE), schimburi de experiență și pentru integrarea în programe a componentelor de suport psihologic și prevenire a burnout-ului, alături de acces la resurse digitale practice. Propunerea este, de aceea, pentru un program diferențiat: pentru ATAS, un parcurs de șase zile structurat în trei module a câte două zile, axat pe principii și managementul de caz în tranziție; pentru STAS, un parcurs de două zile, cu

prima zi concentrată pe procesul de tranziție și pe rolurile instituționale și a doua zi pe gestionarea crizelor și prevenirea burnout-ului, incluzând instrumente practice de auto-protecție ocupațională.

Din perspectiva implementării concrete, se recomandă instituirea unui nucleu de coordonare care să asigure programarea sesiunilor, comunicarea cu instituțiile participante, logistica, colectarea și analiza feedback-ului și integrarea concluziilor în ciclurile următoare de formare. Un registru al formărilor și al resurselor aferente (inclusiv linkuri, materiale și modele standardizate) va sprijini consistența și scalarea intervenției în cele două țări. Progresul va fi urmărit prin indicatori de participare și finalizare, prin evaluări pre/post ale competențelor vizate, prin exemple de materiale-suport și produse de învățare (planuri de caz, hărți de servicii, documente de monitorizare folosite efectiv în practică) și prin observații de supervizare.

Principalele riscuri vizează fluctuația de persoane care participă la instruiri, suprapunerea cu perioade de vârf operațional, accesul limitat din zone rurale și variația calității conexiunilor internet; acestea pot fi atenuate prin planificare din timp, rotație a echipelor, opțiuni hibride și sesiuni condensate.

Valoarea adăugată transfrontalieră

Dimensiunea comună România - Republica Moldova va permite convergența terminologică și metodologică, schimbul de lecții învățate și adaptarea rapidă a bunelor practici. Respondenții au apreciat că o bibliotecă digitală comună și ateliere tematice bilaterale pot accelera armonizarea instrumentelor, alinierea cu exigențele de politici sociale din Uniunea Europeană și pot susține sustenabilitatea rezultatelor.

Concluzie generală

Evaluarea de nevoi de formare a confirmat atât existența unui trunchi comun de nevoi, cât și a unor particularități naționale care cer răspunsuri adaptate. Programele de formare propuse sunt fezabile, concentrate pe prioritățile naționale din domeniul protecției copilului și pe abordările moderne din procesul de dezinstituționalizare. Ele sunt totodată orientate către rezultate, cu accent pe aplicare imediată la nivel local sau regional, sprijin post-formare și monitorizare simplificată a impactului asupra copiilor și familiilor lor.

Autorii apreciază că implementarea consecventă a acestor recomandări legate de programul de instruire poate accelera tranziția copiilor și adolescenților către servicii comunitare de calitate și poate consolida protecția efectivă a drepturilor copilului în ambele țări.

METODOLOGIA EVALUĂRII NEVOILOR DE FORMARE

SCOP ȘI OBIECTIVE

Scopul evaluării a constat în identificarea necesităților de formare a specialiștilor care lucrează în sistemul de protecție a copilului (din Republica Moldova și România) pentru a susține planificarea eficientă a programelor de instruire pentru perioada anilor 2025-2026 privind procesul de tranziție de la îngrijirea rezidențială la serviciile comunitare centrate pe copil.

Obiectivele specifice ale evaluării au fost:

1) Evaluarea nivelului actual de cunoștințe și competențe ale specialiștilor care activează în sistemul de protecție a copilului;
2) Identificarea domeniilor tematice prioritare pentru instruire privind îngrijirea bazată pe comunitate;
3) Stabilirea priorităților de instruire în funcție de rolurile și responsabilitățile profesionale;
4) Relevarea barierelor și factorilor favorizanți în aplicarea practicilor dezinstituționalizării copiilor.

PROCESUL DE EVALUARE A NEVOILOR DE FORMARE

În procesul de realizare a evaluării necesităților de instruire a specialiștilor în protecția drepturilor copilului au fost parcurse **următoarele etape**:

1) *Documentarea* și analiza de birou – aceasta a presupus analiza situației în domeniu și a cadrului normativ (strategii, legislație, proceduri și metodologii de lucru în domeniul protecției copilului, în cele două țări;
2) *Elaborarea și consultarea Metodologiei de evaluare* a necesităților de instruire:
   - Elaborarea cadrului conceptual și metodologic al evaluării;
   - Elaborarea instrumentelor de cercetare (ancheta pe bază de chestionar, ghiduri de interviu semi structurat);
   - Consultarea metodologiei cu echipa proiectului și decidenții cheie din fiecare țară;
3) *Culegerea datelor* – această etapă a implicat organizarea procesului de colectare a datelor prin intermediul chestionarului online și a interviurilor individuale și de grup.
4) *Prelucrarea datelor* – în cadrul acestei etape au fost realizate un șir de operațiuni cu referire la organizarea și verificarea datelor colectate (transcrierea înregistrărilor realizate pentru interviuri și focus grupuri, codificarea și organizarea răspunsurilor la chestionare, analiza răspunsurilor, prelucrarea statistică).
5) *Elaborarea și revizuirea Raportului de evaluare a nevoilor de formare* a specialiștilor din sistemul de protecție a copilului.

METODELE ȘI TEHNICILE FOLOSITE ÎN CADRUL EVALUĂRII NEVOILOR DE FORMARE

Pentru a evalua nevoile de instruire ale specialiștilor din sistemul de protecție a copilului a fost utilizată o abordare mixtă (cantitativă și calitativă), structurată pe **trei componente**:

a. Analiza documentară

Această componentă a inclus trei direcții principale:

- *Analiza cadrului normativ* din cele două țări, privind rolurile și responsabilitățile instituțiilor, atribuțiile profesioniștilor și procedurile de intervenție în domeniul protecției copilului. Analiza a evidențiat cerințele de conformitate, lacunele existente și direcțiile prioritare pentru orientarea formării profesionale.
- *Fișele de post ale specialiștilor* din sistem, pentru clarificarea competențelor, responsabilităților și sarcinilor specifice fiecărei funcții și pentru identificarea discrepanțelor dintre cerințele postului și nivelul actual de pregătire.
- *Programele de formare organizate în ultimii doi ani* în cele două țări, analiza ofertelor de formare existente și al identificarea zonelor insuficient acoperite.

b. Ancheta prin chestionar

În ambele țări a fost aplicat un chestionar online (Google Forms), instrument eficient pentru colectarea rapidă a datelor de la un număr mare de respondenți. Chestionarul a cuprins întrebări închise, semideschise și deschise și a fost completat de 198 de specialiști în protecția drepturilor copilului din Republica Moldova și 117 specialiști din România.

c. Interviuri individuale și de grup

Pentru aprofundarea și validarea rezultatelor cantitative au fost derulate interviuri individuale și de grup, pe baza ghidurilor semi-structurate. În acest scop, au fost organizate focus grupuri cu specialiști (câte unul în fiecare țară), cu 26 participanți în total, și 4 interviuri cu reprezentanți cheie din ministerele sau instituțiile care gestionează domeniul protecției copilului, pentru a obține o perspectivă calitativă, detaliată, asupra necesităților de formare.

CONCLUZII ȘI RECOMANDĂRI

Concluzii

Evaluarea transversală a confirmat două tendințe strategice: (1) dorința explicită a profesioniștilor de a trece de la formări predominant teoretice la învățări aplicate, ancorate în cazuri reale și în supervizare la locul de muncă; și (2) nevoia ca formarea să fie dublată de condiții organizaționale care s-o facă posibilă în practică (degrevare de alte sarcini simultane, instrumente operaționale, coordonare interinstituțională).

În ambele țări, preferința pentru formate interactive este clară, însă accentele diferă: în Republica Moldova predomină opțiunea pentru traininguri față în față (73%) și schimb de experiență (67%), în timp ce în România sunt indicate mai des schimburile de experiență (65%), mentoratul (63%) și cursurile online (54%), alături de trainingurile față în față (52%). Acest lucru sugerează că, deși există o bază comună, profilul de învățare optim trebuie calibrat fin pe fiecare context instituțional și de resurse.

În Republica Moldova, structura de vârstă profesională este mai „tânără”: o pondere mare a specialiștilor se află la început de carieră, ceea ce explică simultan apetitul pentru instruiri și vulnerabilitatea la teme conceptuale (dezinstituționalizare, experiențe europene, planificarea tranziției, etică), în timp ce competențele operaționale (comunicare, digitale, evaluarea nevoilor, lucrul cu familia) sunt autoevaluate mai bine. Există un interes sporit pentru schimburi de experiență și pentru integrarea în programe a componentelor de suport psihologic și prevenire a burnout-ului, alături de acces la resurse digitale practice. Există și bariere recurente: lipsa timpului (64%),

informarea tardivă despre sesiuni, sprijin instituțional inegal, respectiv impedimente logistice; pe alocuri apar și bariere lingvistice. Acest tablou indică un sistem în mișcare, cu energie de învățare, care are însă nevoie de ancorare metodologică și de rutine instituționale de formare.

În România, profilul este cel al unui corp profesional matur, cu experiență consistentă, dar care solicită un „salt" calitativ: formare aplicată, mentorat și supervizare, toate racordate la tranziția de la îngrijirea rezidențială la servicii comunitare. Chiar dacă motivația este mare, formarea continuă nu este încă integrată coerent în cultura organizațională: angajatorii publici sunt adesea reticenți în a crea spațiu real pentru instruire, iar profesioniștii reclamă lipsa timpului (55%), informare deficitară (41%) și suport instituțional insuficient (30%). În privința conținutului, decalajele cele mai mari apar între importanța percepută și competența actuală la „managementul cazurilor complexe", „etica și protecția datelor", „planificarea tranziției", „lucrul cu copiii cu dizabilități" și, notabil, la „lecțiile învățate din Europa" (cea mai mare distanță între importanța percepută și competența actuală). În plus, încărcarea cu cerințe legislative - între altele Legea 156/2023 (prevenirea separării), Legea 272/2004, Legea 292/2011 (actualizată), Legea 448/2006 - este percepută ca sursă de incertitudine procedurală. Toate acestea reclamă traduceri operaționale ale normelor, protocoale clare și instrumente standard.

Privite comparativ, cele două sisteme se întâlnesc în aceeași „matrice" de nevoi: consolidarea competențelor pe management de caz în situații complexe; întărirea abordării centrate pe copil și familie; încorporarea bunelor exemple europene în practica profesională națională; dezvoltarea sistematică a colaborării interinstituționale; integrarea supervizării și a suportului emoțional în parcursul profesional; acces sporit și previzibil la formare, cu evaluare de impact dincolo de prezență și satisfacție. Diferența vine din accent: Republica Moldova are nevoie de un plus de fundamentare conceptuală și de formări de inițiere și punere în rol pentru o cohortă nouă; România are nevoie de aplicare avansată, rafinare procedurală și mecanisme de mentorat și supervizare constantă, în paralel cu clarificarea cadrului normativ în uzul cotidian.

Progresul va trebui urmărit prin indicatori de participare și finalizare, prin evaluări pre/post ale competențelor vizate, prin exemple de materiale-suport și produse de învățare (planuri de caz, hărți de servicii, documente de monitorizare folosite efectiv în practică) și prin observații de supervizare. Principalele riscuri vizează fluctuația de persoane care participă la instruiri, suprapunerea cu perioade de vârf operațional, accesul limitat din zone rurale și variația calității internetului; acestea pot fi atenuate prin planificare din timp, rotație a echipelor, opțiuni hibride și sesiuni condensate.

Recomandări

Un program comun, transfrontalier, ar trebui să fie construit „dinspre practică spre concept", cu un trunchi comun și diferențieri la nivel de rol și țară. Dimensiunea comună România - Republica Moldova va permite convergența terminologică și metodologică, schimbul de lecții învățate și adaptarea rapidă a bunelor practici.

Conținutul minim comun recomandat este alcătuit din *următoarele teme,* care se dovedesc necesare în ambele țări: studii de caz și lecții din Europa; managementul cazurilor complexe; etică și protecția datelor; tehnici de consiliere copil-familie; planificarea tranziției către îngrijirea în comunitate; dizabilitate și servicii comunitare; prevenirea separării; monitorizare și evaluare a progresului; cooperare interinstituțională și gestionarea datelor. O *bibliotecă digitală comună* și

ateliere tematice bilaterale pot accelera armonizarea instrumentelor, alinierea cu exigențele de politici sociale din Uniunea Europeană și pot susține sustenabilitatea rezultatelor.

În privința *arhitecturii programului de formare*, în Republica Moldova, având în vedere rolurile specifice ale profesioniștilor din ATAS/STAS, propunerea este pentru un program diferențiat: pentru ATAS, un parcurs de șase zile structurat în trei module a câte două zile, axat pe principii și managementul de caz în tranziție; pentru STAS, un parcurs de două zile, cu prima zi concentrată pe procesul de tranziție și pe rolurile instituționale și a doua zi pe gestionarea crizelor și prevenirea burnout-ului, incluzând instrumente practice de auto-protecție ocupațională. În România, structura recomandată a programului de formare acoperă două zile și combină clarificări conceptuale cu unelte operaționale pentru planificarea serviciilor, managementul de caz și monitorizare, având ca rezultat schițe de hărți ale serviciilor, planuri de caz și seturi concise de indicatori de rezultat și de progres.

Din perspectiva implementării concrete, se recomandă instituirea unui *nucleu de coordonare* care să asigure programarea sesiunilor, comunicarea cu instituțiile participante, logistica, colectarea și analiza feedback-ului și integrarea concluziilor în ciclurile următoare de formare. Un registru al formărilor și al resurselor aferente (inclusiv linkuri, materiale și modele standardizate) va putea sprijini consistența și scalarea intervenției în cele două țări.

Programul de instruire trebuie să lucreze cu instrumente operaționale (metode de lucru testate, formulare și instrumente practice, fluxuri decizionale, modele de documente), cu sarcini aplicate pe dosare reale și cu sesiuni de consolidare conceptuală.

PARTEA I – REZULTATELE EVALUĂRII NEVOILOR DE INSTRUIRE DIN REPUBLICA MOLDOVA

INTRODUCERE

Protecția copilului constituie una dintre principalele responsabilități ale statului și ale societății, având ca obiectiv fundamental asigurarea respectării drepturilor copilului, prevenirea situațiilor de risc și garantarea unui mediu sigur și favorabil dezvoltării armonioase. În Republica Moldova, transformările sociale, economice și instituționale din ultimele decenii au generat necesitatea consolidării continue a competențelor specialiștilor implicați în acest domeniu, pentru a răspunde adecvat complexității și diversității situațiilor cu care se confruntă copiii și familiile lor. Un factor esențial al calității serviciilor de protecție a copilului îl constituie nivelul de pregătire profesională al specialiștilor din cadrul agențiilor teritoriale de asistență socială și structurilor teritoriale de asistență socială. Formarea continuă și actualizarea cunoștințelor sunt indispensabile pentru menținerea unui sistem eficient și pentru uniformizarea practicilor profesionale. În acest sens, evaluarea necesităților de instruire devine un instrument fundamental pentru identificarea lacunelor existente, orientarea politicilor de dezvoltare profesională și adaptarea programelor de formare la realitățile din teren.

În perioada 01 aprilie 2025 – 30 septembrie 2026, AO CCF Moldova în parteneriat cu Salvați Copiii Iași implementează Proiectul „***Consolidarea parteneriatului transfrontalier pentru tranziția către îngrijirea în comunitate și în familie în Republica Moldova și România" (în continuare – Proiect)*** finanțat de Uniunea Europeană în cadrul Interreg NEXT Programme Romania - Republic of Moldova 2021 - 2027. Scopul proiectului constă în consolidarea capacităților specialiștilor din cadrul Agențiilor teritoriale de asistență socială (ATAS) și Structurilor teritoriale de asistență socială (STAS), pentru facilitarea procesului de tranziție de la îngrijirea rezidențială a copiilor la îngrijirea în familie și comunitate. Atingerea acestui obiectiv se bazează pe schimbul de experiență dintre specialiștii din România și Republica Moldova, cu accent pe domeniul protecției copilului, în vederea alinierii practicilor naționale cu cele din Uniunea Europeană.

În cadrul Proiectului a fost realizată evaluarea necesităților de instruire a specialiștilor care activează în sistemul de protecție a copilului din Republica Moldova scopul căreia constă în identificarea nevoilor de formare a acestora pentru a susține planificarea eficientă a programelor de instruire pentru perioada anilor 2025-2026 privind procesul de tranziție de la îngrijirea rezidențială la serviciile comunitare centrate pe copil.

Prezenta secțiune a raportului de evaluare analizează nivelul actual de pregătire al specialiștilor din Republica Moldova, gradul de satisfacție profesională și prioritățile de dezvoltare, prin aplicarea unui chestionar online completat de 198 de respondenți din cadrul ATAS și STAS și prin realizarea interviurilor individuale și de grup, cu participarea reprezentanților MMPS și a specialiștilor din 8 ATAS-uri.

Rezultatele obținute oferă o imagine cuprinzătoare asupra gradului de acoperire a formărilor, competențele profesionale existente, dificultățile întâmpinate și motivația pentru dezvoltare continuă. Totodată, analiza servește drept bază pentru formularea unor recomandări menite să sprijine factorii de decizie, instituțiile de învățământ și organizațiile de profil în elaborarea unor programe de formare adaptate nevoilor reale ale specialiștilor și cerințelor actuale ale sistemului de protecție a copilului.

METODOLOGIA EVALUĂRII NEVOILOR DE FORMARE

CADRUL DE REALIZARE AL EVALUĂRII

Evaluarea nevoilor de formare a specialiștilor din Republica Moldova, în domeniul protecției copilului, a fost concepută și realizată având ca punct de plecare obiectivul general al Proiectului, de a consolida capacitățile specialiștilor din domeniul protecției copilului pentru a implementa reforma sistemului de îngrijire rezidențială, prin asigurarea tranziției copiilor de la îngrijirea rezidențială la cea comunitară.

S-a ținut cont de faptul că, în cadrul Proiectului, modulele de instruire ale specialiștilor din sistemul de protecție a copilului vor fi dublate de oportunități de mentorat individual și coaching în grupuri mici; vor fi îmbunătățite abilitățile non-tehnice ale personalului din 10 ATAS-uri. Totodată, prin intermediul proiectului, 20 de specialiști din cadrul a 10 ATAS-uri vor beneficia de asistență în domeniul implementării politicilor de asistență socială și 120 de specialiști din cadrul STAS-urilor vor beneficia de sprijin prin instruire, coaching și mentorat în acordarea asistenței sociale la nivel local pentru a răspunde nevoilor specifice ale comunităților locale, familiilor și copiilor. Specialiști din cadrul STAS-urilor vor beneficia de instruire și sprijin metodologic în vederea îmbunătățirii calității și eficacității activităților desfășurate la nivel local, pregătindu-le să răspundă mai eficient nevoilor specifice ale copiilor și familiilor aflate în tranziția de la îngrijirea instituțională la cea familială și comunitară, concentrându-se pe cele mai vulnerabile grupuri de copii, și anume copii cu dizabilități și cu vârste cuprinse între 0 și 6 ani, în conformitate cu directivele UE. Proiectul va desfășura o campanie de informare și conștientizare adresată profesioniștilor din domeniu și publicului larg pentru a îmbunătăți atitudinile față de îngrijirea bazată pe comunitate și pentru a-l sensibiliza cu privire la beneficiile îngrijirii în familie și comunitate și importanța incluziunii și solidarității. În cadrul proiectului va fi creată o rețea transfrontalieră de specialiști în domeniul protecției copilului din Republica Moldova și România.

Pentru a asigura dezvoltarea competențelor relevante privind tranziția de la îngrijirea rezidențială la cea comunitară a fost elaborată Metodologia de evaluare a nevoilor de formare a specialiștilor din sistemul de protecție a copilului, care a fost coordonată cu MMPS. Evaluarea riguroasă a nevoilor de instruire a specialiștilor din sistemul de protecție a copilului a permis identificarea lacunelor de competențe și determinarea domeniilor tematice prioritare pentru instruire privind îngrijirea bazată pe comunitate. În corespundere cu Metodologia de evaluare a nevoilor de formare a specialiștilor din sistemul de protecție a copilului a fost elaborat prezentul Raport de evaluare a nevoilor de formare a specialiștilor din sistemul de protecție a copilului din Republica Moldova.

SCOPUL ȘI OBIECTIVELE EVALUĂRII

Scopul evaluării a fost identificarea necesităților de formare a specialiștilor care lucrează în sistemul de protecție a copilului din Republica Moldova pentru a susține planificarea eficientă a programelor de instruire pentru perioada anilor 2025-2026 privind procesul de tranziție de la îngrijirea rezidențială la serviciile comunitare centrate pe copil.

Obiectivele specifice ale evaluării se referă la:

- Evaluarea nivelului actual de cunoștințe și competențe ale specialiștilor care activează în sistemul de protecție a copilului;
- Identificarea domeniilor tematice prioritare pentru instruire privind îngrijirea bazată pe comunitate;
- Stabilirea priorităților de instruire în funcție de rolurile și responsabilitățile profesionale;
- Relevarea barierelor și factorilor favorizanți în aplicarea practicilor dezinstituționalizării copiilor.

PROCESUL DE EVALUARE A NEVOILOR DE FORMARE

În procesul de realizare a evaluării necesităților de instruire a specialiștilor în protecția drepturilor copilului au fost parcurse etapele reflectate în Figura 1.

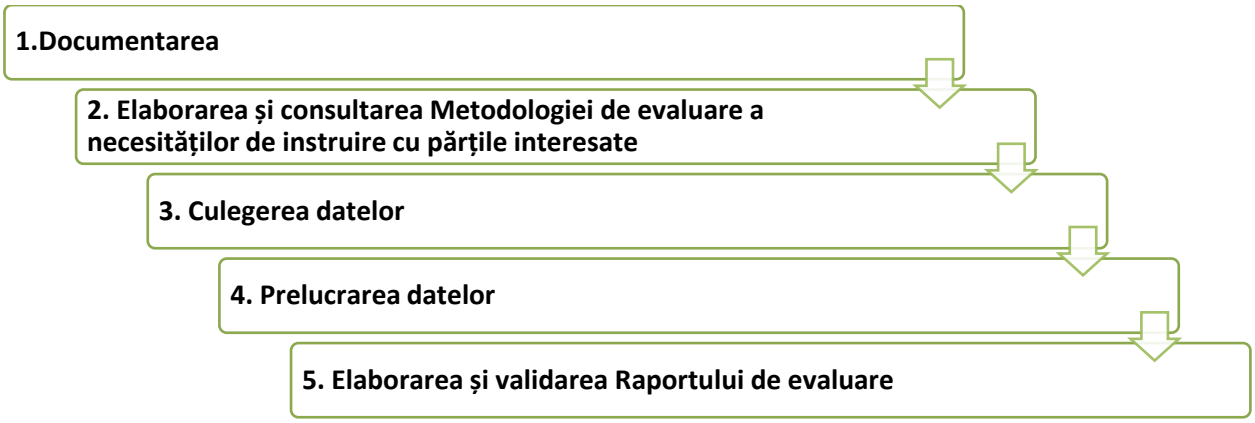

Figura 1. Procesul de evaluare a necesităților de instruire

1. *Documentarea* – analiza situației în domeniu și a cadrului normativ;
2. *Elaborarea și consultarea Metodologiei de evaluare a necesităților de instruire*:
   - Elaborarea cadrului conceptual și metodologic al evaluării;
   - Elaborarea instrumentelor de cercetare (ancheta pe bază de chestionar, ghiduri de interviu semistructurat);
   - Consultarea metodologiei cu echipa proiectului și MMPS;
   - Realizarea ședințelor (online) de consultare a Metodologiei de evaluare și coordonarea procesului de evaluare.
3. *Culegerea datelor* – această etapă a implicat organizarea procesului de colectare a datelor prin intermediul chestionarului online și a interviurilor individuale și de grup.
4. *Prelucrarea datelor* – în cadrul acestei etape au fost realizate un șir de operațiuni cu referire la verificarea datelor colectate prin audierea înregistrărilor și analiza notițelor din cadrul interviurilor individuale și de grup, precum și analiza chestionarelor.
5. *Elaborarea și revizuirea Raportului de evaluare a nevoilor de formare a specialiștilor din sistemul de protecție a copilului din Republica Moldova* în baza consultărilor și recomandărilor înaintate.

METODE ȘI TEHNICI APLICATE

Pentru a evalua nevoile de instruire ale specialiștilor din sistemul de protecție a copilului au fost utilizate metode cantitative și calitative, fiind aplicate următoarele metode și tehnici de cercetare:

1. Analiza documentară

Analiza documentară s-a bazat pe trei surse principale:

1) *Analiza cadrului normativ* privind rolurile și responsabilitățile instituțiilor, atribuțiile profesioniștilor și a procedurilor de intervenție în domeniul protecției copilului. Aceasta a scos în evidență cerințele de conformitate, lacunele existente, precum și identificarea direcțiilor clare în care trebuie să fie orientată formarea profesională a specialiștilor din domeniul protecției copilului.

2) *Analiza fișelor de post* a specialiștilor din sistemul de protecție a copilului, care permite identificarea clară a competențelor, a responsabilităților și sarcinilor specifice fiecărei funcții, evidențiind astfel discrepanțele dintre cerințele postului și nivelul actual de pregătire al specialiștilor.

3) *Analiza programelor de formare* pentru specialiștii din domeniul protecției copilului care au avut loc în ultimii 2 ani în Republica Moldova.

2. Ancheta prin chestionar

În cadrul evaluării a fost aplicat un chestionar online pe Platfoma Google Forms (Anexa 1), care este un instrument eficient pentru colectarea rapidă a datelor de la un număr mare de respondenți. Chestionarul include 15 întrebări, dintre care 9 întrebări închise, 2 întrebări semideschise și 3 întrebări deschise. Chestionarul a fost completat de către 198 specialiști în protecția drepturilor copilului.

3. Interviurile individuale și de grup

În scopul de a obține o imagine mai completă privind necesitățile de formare a specialiștilor din sistemul de protecție a copilului au fost aplicate și metode calitative de cercetare (interviuri individuale și de grup în baza ghidurilor de interviu semi-structurate – a se vedea Anexele nr. 2 și 3). Astfel pentru a înțelege și a valida datele colectate prin intermediul chestionarului a fost realizat un focus grup cu participarea a 15 specialiști în protecția drepturilor copilului din 8 ATAS-uri și interviuri cu 2 consultante principale din cadrul MMPS, Direcția politici de protecție a drepturilor copilului și familiilor cu copii (Anexa nr.4).

Tabelul 1. Metode și tehnici aplicate în procesul de evaluare a nevoilor de formare

Nr.	Metodele și tehnicile aplicate în cadrul evaluării	Scop	Surse
1.	Analiza documentară	Analiza cadrului normativ cu privire la formarea continuă a personalului, protecția copilului, a fișelor de post ale specialiștilor în domeniul protecției copilului din cadrul ATAS și STAS, a cursurilor de formare anterioare etc.	Cadrul normativ Fișe ale postului Planuri de formare a personalului

			Programe de formare derulate în ultimii 2 ani, în subiectele legate de protecția copilului și dezinstituționalizare, asistență socială.
2.	Ancheta bazată pe chestionar	Colectarea de date de la specialiștii din cadrul sistemului de protecție a copilului prin utilizarea Platformei Google Forms.	198 specialiștii în protecția copilului din cadrul ATAS-urilor și STAS-urilor
3.	Focus grup	Colectarea datelor cu privire la necesitățile de formare ale specialiștilor în domeniul protecției copilului; validarea datelor cu privire la datele colectate prin intermediul chestionarului aplicat în Google Forms.	15 specialiști din cadrul ATAS și STAS
4.	Interviul individual semistructurat	Colectarea datelor cu privire la sistemul de formare a specialiștilor în domeniul protecției copilului .	2 consultante principale, MMPS, Direcția politici de protecție a drepturilor copilului şi familiilor cu copii

PROFILUL SPECIALIȘTILOR CHESTIONAȚI

Instituția în care activează

Analiza profilului celor 198 specialiști în domeniul protecției copilului, care au fost chestionați atestă că ponderea cea mai mare o dețin angajații din ATAS Nord (14,1%), următoarele poziții le ocupă ATAS Centru-Est (11,1%) și ATAS Sud-Est (10,6%). Alte cinci instituții au o pondere apropiată de 10% a specialiștilor angajați în:

- ATAS Nord-Est (10,1%);
- ATAS Centru-Vest (10,1%);
- ATAS Sud-Vest (9,1%);
- ATAS Nord-Vest (8,1%);
- ATAS Centru (8,1%).

O pondere mai redusă o dețin specialiștii chestionați din ATAS Sud și ATAS Nord-Nord-Vest (7,6% fiecare), iar reprezentarea cea mai mică o au DGSPS din UTA Găgăuzia (2,5%) și DGPDC mun. Chișinău (1%).

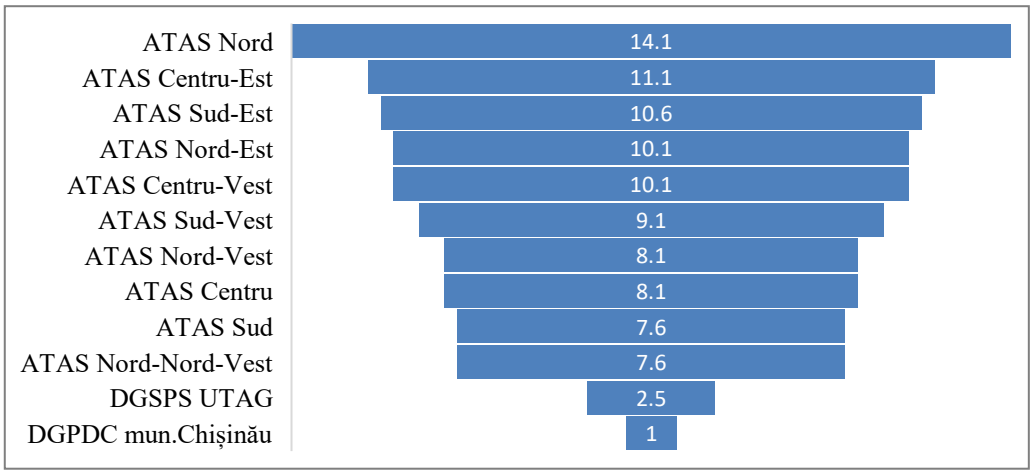

Figura 2. Instituțiile în care activează specialiștii chestionați (%)

Funcția specialiștilor chestionați

În ceea ce privește distribuția pe funcții a specialiștilor chestionați, marea majoritate activează în cadrul STAS (cca 70%), în special în funcții de execuție și specialiști principali. Analiza integrală a profilului specialiștilor chestionați privind funcția pe care o deține reflectă următoarea situație:

- 74 persoane (37,4%) sunt specialiști/specialiste în protecția drepturilor copilului în cadrul STAS;
- 43 persoane (21,7%) din specialiștii chestionați sunt specialiști principali/specialiste principale, Direcția protecția copilului și a familiei din cadrul STAS;
- 20 persoane (10,1%) persoane șef/șefă Direcția protecția copilului și a familiei din cadrul STAS;
- 12 persoane (6,1%) sunt psiholog/psihologă în cadrul Direcției protecția copilului și a familiei, STAS;
- 8 persoane (4%) activează în calitate de specialist principal /specialistă principală, Direcția coordonare și suport metodologic din cadrul ATAS;
- 5 persoane (2%) specialiști în cadrul DGSPS din UTAG;
- 2 persoane (1%) șef/șefă Direcția protecția copilului și a familiei din cadrul STAS;
- 2 persoane (1%) specialiști în cadrul DGPDC;
- 34 persoane (17,2%) dețin alte funcții (în special personal din cadrul serviciilor sociale). Această categorie completează profilul, subliniind existența unor roluri complementare în sistemul de protecție a copilului.

Experiența profesională a specialiștilor chestionați

Distribuția celor 198 specialiști chestionați în funcție de vechimea în muncă arată o concentrare semnificativă în rândul celor cu experiență redusă. Imaginea de ansamblu a experienței profesionale a specialiștilor chestionați atestă următoarele categorii:

1. Specialiști cu experiență redusă (sub 3 ani):
    - 81 persoane (40,9%) au mai puțin de 1 an de experiență;
    - 63 persoane (31,8%) au între 1 și 3 ani de experiență.

Împreună, aceste două categorii însumează cca 73% din totalul specialiștilor chestionați, ceea ce atestă faptul că majoritatea specialiștilor se află la început de carieră.

2. Specialiști cu experiență medie (4–10 ani):
   - 21 persoane (10,6%) au între 4 și 6 ani de activitate;
   - 16 persoane (8,1%) au între 7 și 10 ani de experiență.

În total, cca 19% dintre specialiști au o vechime de muncă medie, ceea ce indică o bază profesională mai stabilă, dar totuși minoritară.

3. Specialiști cu experiență profesională de lungă durată (peste 10 ani):
   - 9 persoane (4,5%) au între 11 și 15 ani experiență;
   - 4 persoane (2%) au între 16 și 20 de ani experiență;
   - 4 persoane (2%) au peste 20 de ani de activitate.

Doar cca 8% dintre specialiști fac parte din categoria celor cu experiență de muncă de lungă durată, ceea ce atestă o prezență redusă a specialiștilor cu experiență în domeniul protecției copilului.

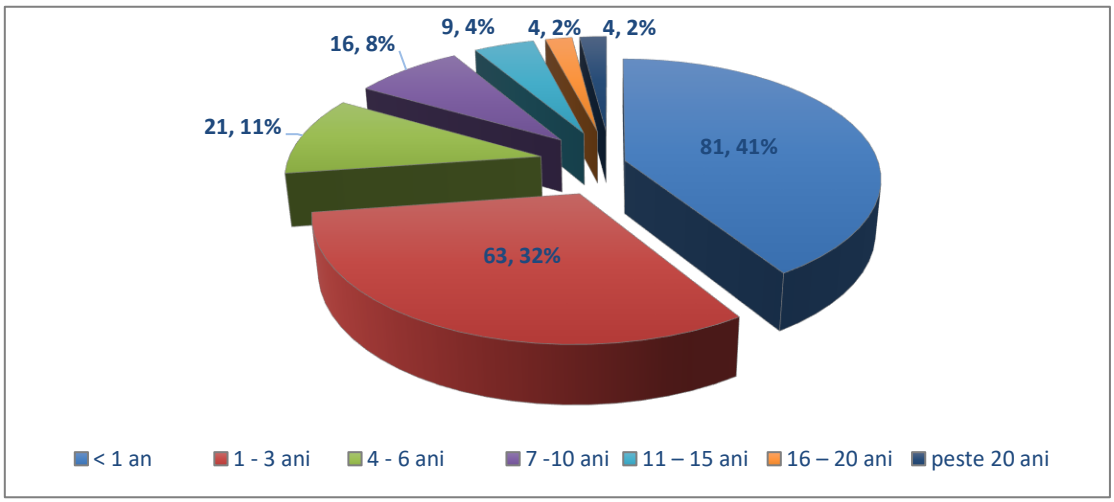

Figura 3. Experiența profesională în domeniul protecției copilului a specialiștilor chestionați (număr și %)

În cadrul evaluării, de asemenea au fost realizate interviuri cu două consultante principale din cadrul MMPS, Direcția politici de protecție a drepturilor copilului şi familiilor cu copii și un focus grup la care au participat 15 specialiști din cadrul a 8 ATAS-uri.

LIMITĂRI

În procesul de evaluare a necesităților de instruire a specialiștilor de protecție a copilului au existat anumite limitări cu privire la:

1) Disponibilitatea redusă a unor specialiști de a completa chestionarul cauzată în special de încărcarea profesională poate face ca unii să nu acorde timp completării chestionarului.
2) Răspunsuri superficiale – din lipsă de timp sau interes, unii respondenți au completat rapid chestionarul, fără reflecție, ceea ce poate influența calitatea datelor.
3) Dificultatea de clarificare – lipsa contactului direct nu permite explicarea unor întrebări neclare sau adaptarea chestionarului în funcție de răspunsurile intermediare.
4) Dificultatea de a surprinde nevoile complexe – un chestionar standardizat nu surprinde nuanțele individuale sau contextuale ale experienței profesionale, deși în chestionar au fost

incluse și întrebări deschise. Totodată, au fost utilizate și metode calitative de evaluare (interviurile individuale și de grup).

REZULTATELE EVALUĂRII PRIVIND NECESITĂȚILE DE FORMARE PROFESIONALĂ

EVALUAREA COMPETENȚELOR PROFESIONALE ÎN DOMENIUL PROTECȚIEI COPILULUI

În cadrul evaluării necesităților de instruire a fost aplicat un chestionar online pe Platforma Google Forms, care a fost completat de către 198 specialiști din cadrul ATAS-urilor și STAS-urilor.

Analiza chestionarelor atestă că 91% din specialiști (180 persoane) au participat anterior la cursuri de formare în domeniul protecției copilului, ceea ce denotă că formările în domeniul protecției copilului sunt destul de răspândite în rândul personalului. Acest lucru sugerează un grad ridicat de implicare profesională și acces la instruire în cadrul sistemului. Totodată, 9% (18 persoane) dintre specialiști chestionați nu au participat la formări, ceea atestă angajarea recentă a acestora sau lipsa accesului la formări în anumite regiuni sau instituții. Deși rata de participare este ridicată, segmentul de 9% reprezintă un grup țintă pentru instruiri suplimentare.

Rezultatele studiului indică că specialiștii sunt în general familiarizați cu domeniul protecției copilului prin participarea la formări, dar există încă un segment minor neacoperit, care ar trebui vizat în viitoarele programe de formare pentru a asigura uniformitate și consolidarea competențelor profesionale.

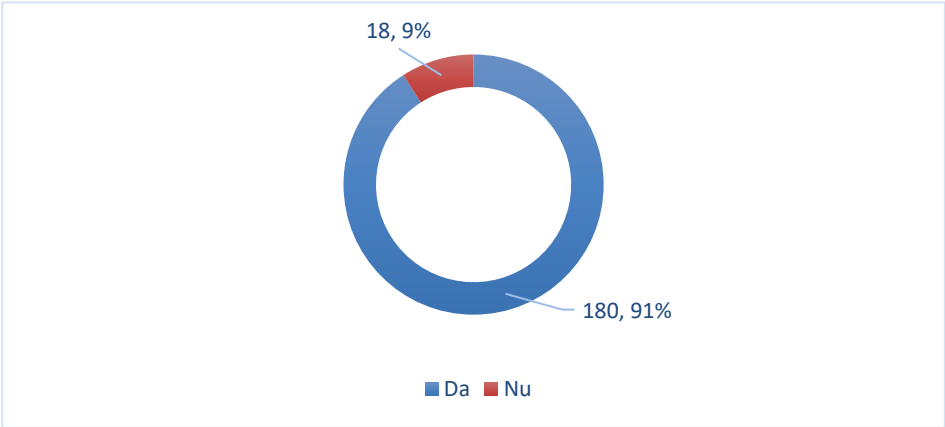

Figura 4. Participarea la formări în domeniul protecției copilului

Analiza reflecțiilor specialiștilor din cadrul interviurilor individuale și de grup relevă că, în ultimii ani, procesul de formare profesională în domeniul protecției copilului a fost unul intens și diversificat, cuprinzând atât instruiri de bază, cât și specializate, precum aplicarea cadrului normativ, dezinstituționalizarea, prevenirea traficului de ființe umane, siguranța digitală, prevenirea comportamentului deviant sau abordarea traumei copilului.

- „*În cadrul reformei sistemului de asistență socială a fost instituită în cadrul MMPS Direcția politici de management și coordonare a activității agențiilor teritoriale de asistență socială, care include două secții, inclusiv Secția politici de formare profesională și atestarea personalului din domeniul asistenței sociale. Această Secție organizează procesul de elaborare, evaluare și coordonare a implementării cadrului normativ în domeniul formării profesionale a personalului din domeniul asistenței sociale. Toate formările care au fost organizate în domeniul protecției copilului au fost realizate cu suportul donatorilor. Pe parcursul anului 2025 au fost organizate pentru specialiștii în protecția copilului foarte multe instruiri privind aplicarea managementului de caz; mecanismul intersectorial de cooperare pentru identificarea, evaluarea, referirea, asistența şi monitorizarea copiilor victime şi potenţiale victime ale violenţei, neglijării, exploatării şi traficului și alte formări; Există o fluctuație mare de cadre și aceste subiecte necesită a fi abordate în toate formările inițiale. Există un calendar al instruirilor gestionat de către MMPS pentru a realiza o planificare eficientă și pentru a evita suprapunerile. Acest calendar include data, genericul cursului, numărul de ore și cine este donatorul. MMPS nu deține un registru al formatorilor naționali, însă organizația care realizează instruirea coordonează conceptul formării (agenda, materialele etc.) cu MMPS...”* (IIA_MMPS)
- „*Odată cu lansarea reformei RESTART au fost organizate foarte multe instruiri, am participat la toate instruirile posibile, multe ATAS-uri încă nu aveau angajați specialiști, de aceea am fost la toate formările. Am avut posibilitatea să mergem și în schimb de experiență în Lituania...Am învățat foarte multe lucruri...AO AVE Copiii în parteneriat cu MMPS ne-au organizat 4 formări axate pe aplicarea Legii nr.140/2013 și Hotărârea Guvernului nr.270/2014. De asemenea, au fost organizate instruiri pentru membrii Comisiei pentru protecția copilului aflat în dificultate (2 sesiuni a câte 4 zile)...Am fost formați ca formatori și am realizat la rândul nostru instruiri în teritoriu. De asemenea, am avut formări cu experți internaționali în domeniul comunicării, am avut un spectru foarte larg de formări organizate de MMPS*” (FG_ATAS Sud)
- „*Noi am participat și la instruiri în domeniul dezinstituționalizării, un domeniu foarte complex, care necesită competențe avansate.*” (FG_ ATAS Nord-Vest)
- „*Am avut multe instruiri, anul acesta am participat la o formare organizată de MMPS privind aplicarea cadrului normativ în domeniul protecției copilului, prevenirea și combaterea traficului de ființe umane. Am fost instruiți și ca formatori, fiind implicați în instruirea membrilor Comisiei pentru protecția copilului aflat în dificultate, cu accent pe prevenirea separării copilului de familie…*” (FG_ ATAS Centru-Vest).
- „*Specialiștii în protecția drepturilor copilului au participat la un curs cu referire la incluziunea digitală și siguranța copiilor în mediul online, abordarea interdisciplinară și multidisciplinară în asistența copiilor în situație de risc, ateliere practice cu privire la utilizarea sistemului informațional în domeniul protecției copilului*” (FG_ATAS Nord-Vest).
- „*La toate formările menționate aș adăuga instruirile în domeniul prevenirii comportamentului deviant/delincvent în rândul tinerilor organizat de Terre des hommes Moldova*” (FG_ ATAS Nord-Est).

- *„Specialiștii din cadrul STAS au participat și la formări privind trauma și efectele acesteia asupra dezvoltării copilului...”* (FG_Centru-Est).
- *„Noi am beneficiat de o formare cu privire la acreditarea prestatorilor de servicii sociale organizate la nivel de sistem de către Inspectoratul Social de Stat...”* (FG_Centru).

Participarea la un spectru variat de instruiri, inclusiv la schimburi de experiență internaționale și sesiuni cu experți externi, a consolidat competențele specialiștilor și a contribuit la crearea unei rețele de formatori capabili să transmită cunoștințele mai departe în teritoriu. Se conturează, astfel, o tendință de profesionalizare continuă și de adaptare a resurselor umane din sistem la cerințele tot mai complexe ale domeniului protecției copilului. Totodată, diversitatea tematicilor abordate reflectă atât eforturile MMPS și ale partenerilor internaționali, cât și deschiderea specialiștilor pentru învățare și dezvoltare. Această experiență de formare cumulată constituie un fundament solid pentru consolidarea practicilor centrate pe copil și pentru asigurarea unei intervenții profesioniste și coerente la nivel local și național.

La întrebarea *„Cum evaluați rezultatele activității Dvs. profesionale?” cca 21%* dintre respondenți (41 persoane) au apreciat activitatea proprie ca „foarte bună”; cca 72% (142 persoane) au evaluat activitatea ca „bună”; cca 7% (14 persoane) au considerat activitatea „satisfăcătoare” și o singură persoană a evaluat activitatea sa ca „insuficientă”. Analiza datelor atestă că majoritatea covârșitoare a respondenților (cca 92%) evaluează activitatea proprie ca bună sau foarte bună, ceea ce indică un nivel ridicat de auto-percepție pozitivă și satisfacție profesională. În acest context, evidențiem că evaluarea atestă o percepție pozitivă generalizată a performanței profesionale, cu o mică parte a specialiștilor care ar putea beneficia de consiliere, mentorat sau instruire suplimentară pentru a crește performanța profesională.

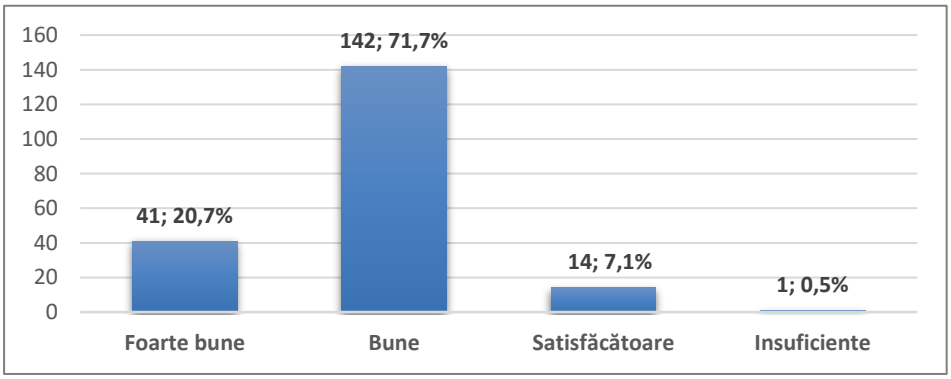

Figura 5. Cum evaluaţi rezultatele activităţii Dvs. profesionale?

În opinia respondenților cei mai importanți factori care contribuie la creșterea performanțelor specialiștilor în îndeplinirea sarcinilor și responsabilităților în domeniul protecției copilului se referă la:

1) Formarea profesională continuă și dezvoltarea competențelor (cca 30%): participarea la instruiri, cursuri, ateliere, mese rotunde, seminare tematice; instruiri practice, bazate pe cazuri reale; supervizare profesională și ghidare; dezvoltarea abilităților manageriale, de leadership,

consiliere psihologică, comunicare empatică. Constatăm că există o nevoie stringentă de învățare continuă și de instruiri aplicative, nu doar teoretice, iar practica, supervizarea și exemplele concrete sunt esențiale.

2) Resurse instituționale și condiții de muncă (cca 20%): crearea unor posturi suplimentare / acoperirea unităților vacante pentru reducerea volumului de lucru; reducerea birocrației și digitalizarea proceselor; dotarea (transport, echipamente IT, spații adecvate pentru consiliere, mobilier); organizarea formarilor la nivel regional. Specialiștii au nevoie de un cadru instituțional funcțional și bine dotat, care să le permită să aplice eficient cunoștințele acumulate.

3) Motivație financiară și recunoaștere profesională (cca 15%): salariu motivant, stimulente financiare, respectarea drepturilor ca angajat și recompensarea efortului. Stimulentele financiare rămân o condiție-cheie pentru motivarea și retenția specialiștilor, în vederea păstrării angajaților calificați pe termen mediu și lung, prin crearea unor condiții favorabile de muncă, motivare profesională și oportunități de dezvoltare, reducând astfel fluctuația de personal.

4) Sprijin psihologic și prevenirea burnout-ului (cca 10%): suport psihologic și emoțional pentru specialiști; supervizare individuală și de grup; team-building și echilibru viață personală – profesională. Pentru a menține calitatea muncii, este nevoie de îngrijire profesională și personală a specialiștilor, prevenind arderea profesională.

5) Colaborare și comunicare interinstituțională (cca 10%): cooperare mai bună între ATAS, STAS, școli, poliție, sănătate și OSC-uri; schimb de bune practici între instituții; clarificarea și delimitarea atribuțiilor. Evaluarea confirmă ipoteza că performanța specialistului depinde mult de munca în rețea și de colaborarea eficientă între actori.

6) Cunoașterea cadrului legal și a instrumentelor standardizate (cca 10%): actualizarea cunoștințelor privind legislația și protocoalele; ghiduri metodologice, instrumente digitale și fișe standardizate. Specialiștii simt nevoia de instrumente clare și uniforme pentru a aplica legislația și procedurile în practică.

La întrebarea „*În ce măsură aplicați în activitatea dvs. profesională practici centrate pe copil?*” 53% din respondenți (104 persoane) au menționat că „întotdeauna” aplică aceste practici; 39 % (77 persoane) aplică „frecvent”, 5% (10 persoane) aplică „uneori”, iar 1% (2 persoane) nu aplică deloc practicile centrate pe copil.

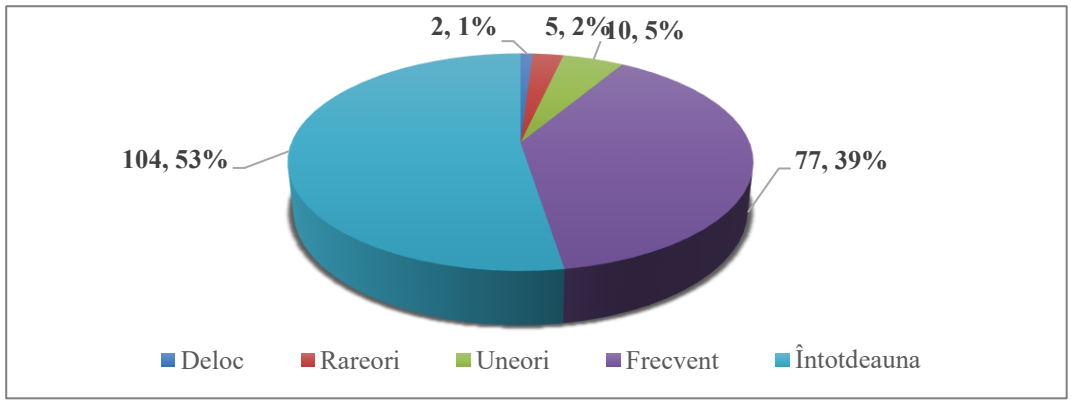

Figura 6. În ce măsură aplicați în activitatea dvs. profesională practici centrate pe copil?

Analiza datelor atestă că majoritatea specialiștilor (92%) raportează aplicarea practicilor centrate pe copil „frecvent” sau „întotdeauna” în activitatea profesională. Aceasta indică un grad ridicat de conștientizare și integrare a abordării centrate pe copil în activitatea profesională. Totodată, accentuăm că există cca 8% din specialiști care „deloc”, „rareori” sau „uneori” aplică această abordare. Acest segment mic poate reflecta fie lipsa experienței (nou-angajați în sistem), provocări organizaționale sau lipsa de resurse, necesitatea de suport metodologic și formări practice pentru implementarea consecventă a practicilor centrate pe copil.

Răspunsurile indică o integrare largă a practicilor centrate pe copil în activitatea profesională, însă există, totuși, un mic grup care ar putea beneficia suplimentar de formări și mentorat pentru a asigura aplicarea consecventă a acestor practici.

Specialiștii au apreciat nivelul de competență pe o scară de la 1 la 5 privind unitățile de conținut reflectate în tabelul de mai jos, unde 1 = deloc competent, iar 5 = foarte competent. Cele mai ridicate niveluri de competență (foarte competenți – nivel 5) se referă la:

1) Competențele de comunicare – cca 43% (85 persoane)
2) Competențele digitale de bază – cca 40% (79 persoane)
3) Identificarea și evaluarea nevoilor copilului și familiei – cca 32% (63 persoane)
4) Lucrul cu familia biologică/extinsă – cca 28% (56 persoane)

În opinia specialiștilor chestionați cele mai slabe competențe (deloc competenți – nivel 1) se referă la cunoașterea următoarelor unități de conținut:

1) Experiența țărilor europene privind tranziția copiilor – cca 19% (37 persoane);
2) Concepte și principii ale dezinstituționalizării – cca 7% (14 persoane);
3) Etica profesională în contextul tranziției copilului de la îngrijirea rezidențială la cea comunitară – cca 6,5% (12 persoane);
4) Planificarea tranziției copilului – cca 6% (11 persoane);
5) Servicii de plasament de tip familial – cca 6% (11 persoane).

Evaluarea atestă că majoritatea respondenților se situează la nivelul 4 (competenți) la următoarele unități de conținut: sistemul de protecție a copilului (60,1% competenți); monitorizarea progresului copilului (58% competenți) și managementul cazurilor complexe (42,9% competenți).

Astfel, constatăm că evaluarea a scos în evidență că majoritatea specialiștilor se consideră competenți sau parțial competenți (scor 3 și 4) pentru majoritatea unităților de conținut. Totodată, unitățile de conținut teoretice sau legate de practicile internaționale sunt percepute ca cele mai vulnerabile în autoevaluare.

În concluzie, evidențiem că specialiștii se simt cel mai pregătiți la competențele practice (comunicare, digitale, evaluarea nevoilor) și mai puțin la aspecte teoretice sau de politici europene (dezinstituționalizare, experiența altor țări, planificarea tranziției).

Tabelul 2. Evaluarea nivelului de competență privind cunoașterea unităților de conținut în domeniul protecției copilului (nr)

Nr.	**Unități de conținut**	**1** **Deloc competent**	**2**	**3**	**4**	**5** **Foarte competent**
1.	Concepte și principii ale dezinstituționalizării copilului	14	17	51	90	26
2.	Sistemul de protecție a copilului în Republica Moldova	3	10	26	119	40
3.	Identificarea și evaluarea nevoilor copilului și familiei	3	5	20	107	63
4.	Lucrul cu familia biologică / extinsă	3	13	37	89	56
5.	Planificarea tranziției copilului de la îngrijirea rezidențială la îngrijirea în comunitate	11	25	42	95	25
6.	Cooperarea intersectorială și lucrul în echipa multidisciplinară	6	14	27	100	51
7.	Servicii de plasament de tip familial (casă de copii de tip familial, asistență parentală profesionistă) Alte tipuri de servicii în comunitate. Cartografierea serviciilor cu funcție socială din teritoriul vizat.	11	14	37	83	53
8.	Lucrul cu copiii cu dizabilități în comunitate	10	27	56	78	27
9.	Prevenirea situațiilor de risc în cazul copiilor și familiilor	4	8	30	103	53
10.	Prevenirea separării copilului de familie	8	9	33	97	51
11.	Tehnici de consiliere și sprijin emoțional pentru copii și familie	8	17	50	89	34
12.	Monitorizarea și evaluarea progresului copilului în îngrijirea comunitară	4	10	25	115	44

13.	Experiența țărilor europene privind modalitățile de tranziție a copiilor de la îngrijirea rezidențială la cea comunitară (lecții învățate, modele de bună practică)	37	38	53	53	17
14.	Etica profesională în contextul tranziției copilului de la îngrijirea rezidențială la cea comunitară	12	19	44	94	29
15.	Managementul cazurilor complexe	8	21	52	85	32
16.	Colectarea, protecția și prelucrarea datelor în domeniul protecției copilului	6	6	28	101	57
17.	Competențe digitale de bază (folosirea curentă a calculatorului, smartphone-ului)	4	6	19	90	79
18.	Competențe de comunicare	3	4	17	89	85

Specialiștii au apreciat gradul de importanță privind unitățile de conținut reflectate în tabelul de mai jos, pe o scară de la 1 la 5, unde 1 = neimportant, iar 5 = foarte important. Majoritatea covârșitoare (cca 70%) au considerat toate cele 19 unități de conținut ca fiind foarte importante.

Unitățile de conținut considerate cele mai importante de către respondenți (5 – foarte important) se referă la:

1) Prevenirea separării copilului de familie (cca 78%);
2) Tehnici de consiliere și sprijin emoțional (cca 77%);
3) Prevenirea situațiilor de risc (cca 75%);
4) Managementul cazurilor complexe (cca 74%).

În același timp, unitățile de conținut considerate mai puțin importante se referă la:

1) Experiența țărilor europene privind tranziția copilului (cca 61%);
2) Competențele digitale (cca 62%);
3) Planificarea tranziției copilului (cca 65%).

Evaluarea a scos în evidență că majoritatea unităților de conținut sunt considerate foarte importante sau importante (>70% pentru scorurile 4 și 5 combinate), iar unitățile de conținut legate de practica directă cu copilul și familia (consiliere, prevenire, managementul cazurilor complexe) sunt percepute ca cele mai critice pentru consolidarea competențelor profesionale.

Tabelul 3. Gradul de importanță al unităților de conținut evaluat pe o scală de la 1 (neimportant) la 5 (foarte important) pentru a asigura consolidarea competențelor profesionale a specialiștilor

Nr.	Unități de conținut	1	2	3	4	5
1.	Concepte și principii ale dezinstituționalizării copilului	0	12	18	59	108
2.	Sistemul de protecția a copilului în Republica Moldova	0	7	7	35	148
3.	Identificarea și evaluarea nevoilor copilului și familiei	0	7	5	41	145
4.	Lucrul cu familia biologică / extinsă	0	8	5	40	145
5.	Planificarea tranziției copilului de la îngrijirea rezidențială la îngrijirea în comunitate	0	6	16	47	128
6.	Cooperarea intersectorială și lucrul în echipa multidisciplinară	0	6	11	43	138
7.	Servicii de plasament de tip familial (casă de copii de tip familial, asistență parentală profesionistă) Alte tipuri de servicii în comunitate. Cartografierea serviciilor cu funcție socială	0	6	11	46	135
8.	Lucrul cu copiii cu dizabilități în comunitate	0	6	9	47	136
9.	Prevenirea situațiilor de risc în cazul copiilor și familiilor	0	4	7	38	149
10.	Prevenirea separării copilului de familie	0	5	5	34	154
11.	Tehnici de consiliere și sprijin emoțional pentru copii și familie	0	5	6	34	153
12.	Monitorizarea și evaluarea progresului copilului în îngrijirea comunitară	0	5	7	47	139
13.	Experiența țărilor europene privind modalitățile de tranziție a copiilor de la îngrijirea rezidențială la cea comunitară (lecții învățate, modele de bună practică)	0	16	14	47	121

14.	Etica profesională în contextul tranziției copilului de la îngrijirea rezidențială la cea comunitară	0	5	14	51	128
15.	Managementul cazurilor complexe	0	5	8	38	147
16.	Colectarea, protecția și prelucrarea datelor în domeniul protecției copilului	0	7	11	43	137
17.	Competențe digitale (utilizarea computerului, a smartphone-ului cu funcții asociate domeniului profesional)	2	8	14	51	123
18.	Competențe de comunicare (cu copilul, familiile, actorii societății civile, autorităților publice, comunicare inter-instituțională).	2	5	5	43	143
19.	Competențe legate de elaborarea rapoartelor scrise (rapoarte de caz, documentarea situațiilor profesionale, analiza de situație, document de poziție, notă informativă etc.)	1	6	8	43	140

Persoanele chestionate au menționat o diversitate de teme de instruire pe care le consideră importante pentru formarea profesională a specialiștilor în protecția drepturilor copilului. Unitățile de conținut pot fi structurate, după cum urmează:

1. Protecția copilului în situații de risc, abuz și neglijare (cca 20%): identificarea și intervenția în cazurile de violență, neglijare, exploatare; intervenția psihologică în traumă, consiliere pentru copii victime; violența în familie, violența online. Aceasta este cea mai frecvent menționată temă, cea ce reflectă realitățile stringente din teren.

2. Comunicare, consiliere și suport psihosocial (cca 18%): comunicarea cu copilul, familia, instituțiile; consiliere parentală, suport emoțional, mediere familială; metode de lucru cu familia și copilul. Specialiștii simt nevoia unor instrumente practice pentru relația directă cu copiii și familiile.

3. Managementul de caz și lucrul multidisciplinar (cca 15%): elaborarea și implementarea PIA; managementul cazurilor complexe, colaborarea interinstituțională; rolul echipei multidisciplinare și atribuții acesteia în instrumentarea cazurilor.

4. Legislație și proceduri juridice (cca 15%): drepturile copilului în instanță, tutelă/curatelă, adopție; reglementări privind programul de întrevedere cu părinții; aplicarea corectă a cadrului legal, formulare standardizate. Evidențierea acestor subiecte arată nevoia de siguranță juridică și proceduri clare în activitatea profesională a specialiștilor în protecția drepturilor copilului.

5. Lucrul cu grupurile vulnerabile de copii (10%): lucrul cu copiii cu dizabilități; adolescenți cu comportament deviant / delicvent; copii reintegrați în familie sau ieșiți din sistemul de protecție. Acesta este un domeniu complex, care necesită tehnici adaptate de formare a specialiștilor.

6. Reintegrarea și sprijinul familial (cca 10%): reintegrarea copiilor în familia biologică; lucru cu familia biologică, APP, părinții educatori; sprijin pentru familii vulnerabile. Această tematică

necesită a fi abordată cu maximă atenție în contextul în care sistemul de protecție a copilului este axat pe dezinstituționalizare și prevenirea separării copilului de mediul familial.

7. Prevenirea burnout-ului și dezvoltarea profesională (cca 7%): managementul stresului și echilibrului emoțional; supervizare profesională; reziliența profesională. Aceste subiecte atestă recunoașterea nevoii de sprijin și protecție a specialiștilor în protecția drepturilor copilului.

8. Politici, resurse și instrumente moderne (cca 5%): politici și finanțare sustenabilă; utilizarea instrumentelor digitale și a SIPC; experiența altor state și bune practici în domeniu.

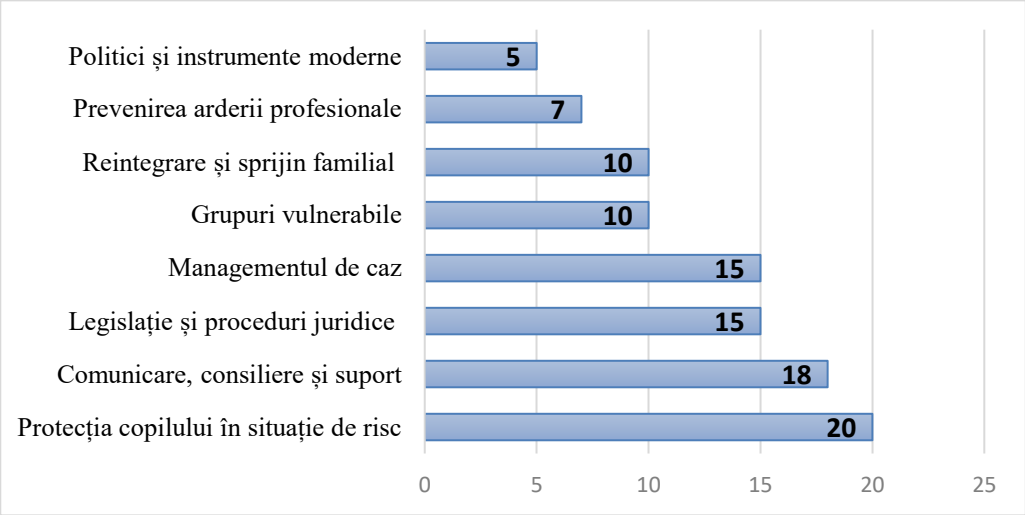

Figura 7. Opinii cu privire la temele de instruire pe care le consideră importante pentru formarea profesională a specialiștilor în protecția drepturilor copilului (%)

Concluzia generală care se desprinde din analiza chestionarelor atestă că specialiștii din domeniul protecției copilului manifestă un interes ridicat pentru instruiri practice și aplicate, care să le ofere competențe concrete în intervenția directă cu copilul și familia. În ansamblu, datele confirmă că instruirile trebuie să fie orientate spre practică, adaptate la nevoile reale ale specialiștilor și să combine atât dimensiunea juridică și instituțională, cât și cea psihosocială și umană.

„*În contextul reformei sistemului de asistență socială este actuală nevoia de formare a specialiștilor care activează în domeniul protecției copilului privind aplicarea managementului de caz, implementarea Hotărârii Guvernului nr.270/2014. Există nevoia permanentă de formare a membrilor Comisiei pentru protecția copilului aflat în dificultate cu privire la tematica ce ține de dezinstituționalizare, tranziția la îngrijirea comunitară, prevenirea instituționalizării etc.* ” (IIA_MMPS)

Un alt aspect evaluat în cadrul studiului se referă la preferințele specialiștilor cu privire la metodele de instruire utilizate în cadrul cursurilor de formare. Analiza datelor atestă preferința specialiștilor chestionați pentru formarea față în față, cele mai apreciate metode fiind trainingurile față în față (cca 73%) și schimbul de experiență cu alte instituții/servicii (cca 67%). Acest tablou indică asupra faptului că specialiștii preferă interacțiunea directă, contactul personal și experiența practică, care facilitează învățarea activă și transferul de bune practici.

Cursurile online sunt indicate de cca 43% dintre respondenți, ceea ce arată că formatele digitale sunt tot mai acceptate, dar nu depășesc preferința pentru interacțiunea directă. Workshopurile aplicate (cca 26%) sunt apreciate mai puțin, însă rămân relevante pentru învățarea practică. Mentoratul/coaching la locul de muncă (cca 20%) și online (cca 16%) sunt mai puțin preferate, ceea ce poate indica lipsa experienței privind aplicarea acestei metode, necesitatea explicării beneficiilor sau provocări legate de disponibilitate și timp. Autoinstruirea este cea mai puțin preferată de către respondenți (cca 10%), ceea ce sugerează că specialiștii apreciază mai mult interacțiunea și sprijinul activ decât învățarea individuală fără ghidare.

Tabelul 4. Care dintre următoarele metode de formare/instruire preferați?

Metode de formare	**Număr**	**%**
Traininguri față în față	145	73,2
Workshopuri aplicate	52	26,3
Cursuri online	86	43,4
Autoinstruire	20	10,1
Mentorat/coaching la locul de muncă	40	20,2
Mentorat/coaching online	31	15,7
Schimb de experiență cu alte instituții/servicii	132	66,7

În concluzie, evidențiem că specialiștii manifestă o preferință clară pentru metodele interactive și practice: traininguri față în față și schimb de experiență. Formarea online și mentoratul sunt apreciate moderat, indicând că ar putea fi integrate complementar în programele de instruire, iar autoinstruirea este minoritar preferată, sugerând că inițiativele de instruire trebuie să includă suport și interactivitate pentru a fi eficiente.

În ceea ce privește perioada preferată pentru participarea la instruiri majoritatea covârșitoare a specialiștilor (cca 90%) preferă ca instruirile să aibă loc în zilele lucrătoare, ceea ce reflectă un program de lucru structurat și compatibil cu activitatea profesională. Aceasta sugerează că instruirile organizate în timpul programului de muncă sunt mai accesibile și mai convenabile pentru participanți. Doar 3% dintre respondenți preferă participarea la instruiri în weekend, ceea ce indică că instruirile în afara programului de lucru sunt mai puțin atractive și ar putea întâmpina dificultăți în participare. 7% dintre specialiști au răspuns că perioada „nu contează”, ceea ce sugerează că există un mic segment flexibil care poate participa indiferent de zi, posibil datorită disponibilității sau rolului mai permisiv în cadrul instituției.

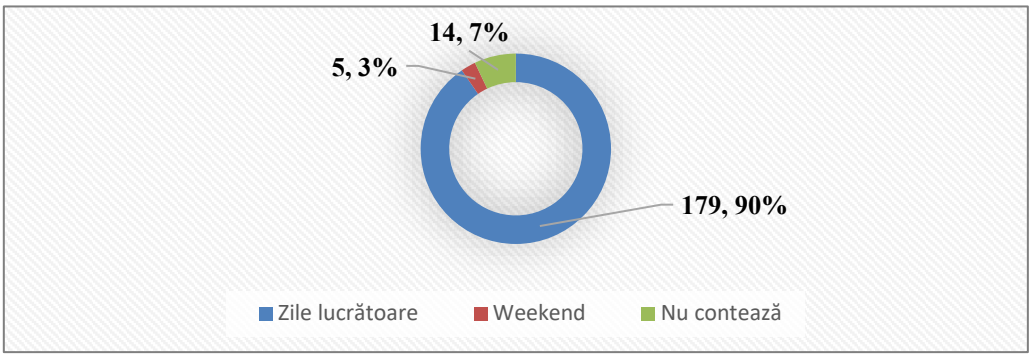

Figura 8.Care este perioada preferată pentru participare la instruiri?

Rezultatele evaluării scot în evidență o preferință clară pentru instruiri organizate în timpul zilelor lucrătoare, ceea ce ar trebui să fie un criteriu prioritar în planificarea programelor de formare. Opțiunea pentru weekend este minoritară, iar flexibilitatea apare doar la un procent redus din specialiști.

OBSTACOLE ȘI MOTIVAȚIE

La întrebarea „Ce obstacole ați întâlnit în participarea la formările anterioare?" 64% (134 persoane) din specialiștii chestionați au menționat lipsa timpului ca fiind unul din principalele obstacole, ceea ce sugerează că programele de formare trebuie adaptate la orarul încărcat al participanților. În acest context, respondenții au menționat lipsa timpului pentru asimilarea informației, suprapunerea instruirilor online cu activitățile de lucru, implicarea concomitentă în alte instruiri sau activități sau cursuri anunțate cu puțin timp înainte (lipsă de predictibilitate).

Lipsa informației despre instruiri a fost menționată de către 9% din respondenți (18 persoane), ceea ce evidențiază probleme în comunicare și diseminarea oportunităților de formare. Totodată, 3% (6 persoane) au menționat drept obstacol în participarea la formări lipsa sprijinului instituțional, care este relativ redus, dar semnificativ pentru că reflectă bariere organizaționale.

Un număr semnificativ din specialiștii chestionați (51 persoane; 24%) au menționat alte bariere, care pot fi grupate, după cum urmează:

1) Obligații familiale și personale: dificultăți de participare din cauza copiilor mici (lipsa persoanei care să îi îngrijească, imposibilitatea deplasării pentru mai multe zile); responsabilități familiale și gospodărești (mai ales în mediul rural);
2) Accesibilitate redusă: necesitatea deplasării la Chișinău (distanțe mari, drum obositor, costuri); instruirile desfășurate departe de STAS / raion; solicitarea ca instruirile să fie organizate în centrele raionale;
3) Bariere lingvistice și de comunicare: marea majoritate a instruirilor sunt organizate în limba română, ceea ce creează dificultăți pentru specialiștii vorbitori de limbă rusă;
4) Calitatea și relevanța instruirilor: formatori necalificați; întrebări la care nu s-au oferit răspunsuri clare în cadrul formărilor; flux mare de informații în timp scurt; lipsa materialelor didactice etc.

5) Probleme instituționale și de organizare: lipsa sprijinului instituțional / colaborării între organizatori și STAS / ATAS; cooperarea deficitară în transmiterea invitațiilor; fluxul mare de angajați și motivarea salarială scăzută în domeniul protecției copilului;

6) Lipsa experienței: „*Nu am lucrat în domeniu până acum*”; „*Sunt angajat recent și nu am fost instruit*”.

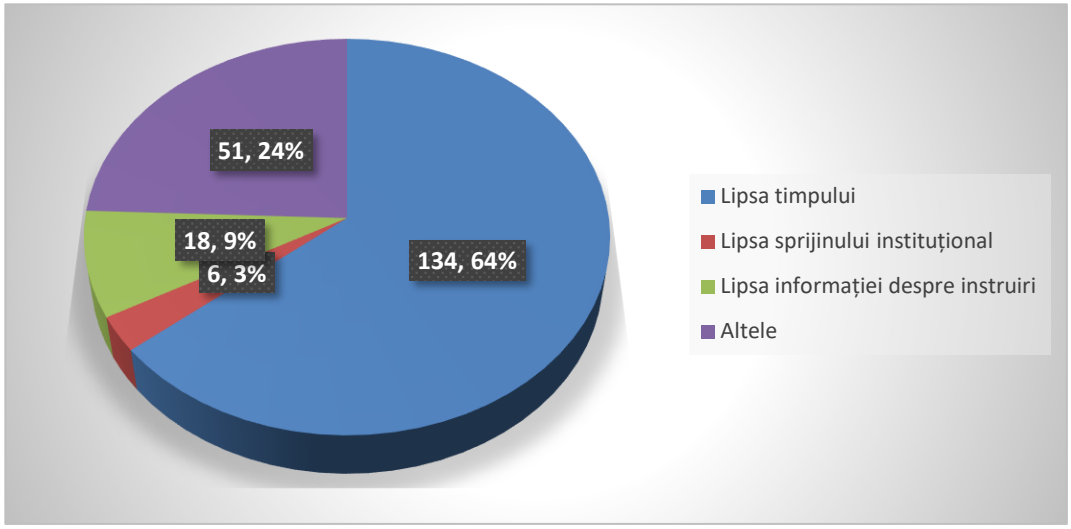

Figura 9. Obstacole privind participarea la formări

Rezultatele evaluării arată că factorii individuali (gestionarea timpului) au un impact mai mare decât cei instituționali, dar pentru eficiența programelor de formare este esențial să fie consolidate și mecanismele de informare și susținere organizațională.

Analiza răspunsurilor oferite de către specialiști în cadrul interviurilor individuale și de grup scot în evidență un șir de provocări sistemice în domeniul protecției copilului, care vizează atât pregătirea profesională insuficientă și fluctuația ridicată a specialiștilor, cât și dificultăți în aplicarea managementului de caz, în special în elaborarea planului individualizat de asistență. Se atestă lipsa unor formări adaptate pentru nevoi specifice (copii cu comportament deviant, copii cu dizabilități severe, adolescenți, sprijin familial), dar și bariere logistice și personale privind accesul la instruiri, în special în mediul rural. Totodată, colaborarea deficitară cu autoritățile tutelare locale, echipele multidisciplinare și alte instituții (școli, poliție, autorități locale) limitează eficiența intervențiilor.

- „*Factorii care limitează participarea specialiștilor la cursurile de formare se referă la lipsa timpului și volumul extrem de mare de muncă, instrumentarea unor cazuri complexe în care specialiștii trebuie să acționeze rapid și eficient; nedorința managerilor de a delega personalul la formări; nedorința unor specialiști de a participa la formări din diverse motive...există situații când persoanele nu respectă condițiile de participare (nu prezintă biletele și respectiv nu se rambursează cheltuielile de transport, ulterior nu mai doresc să participe la formări)...De asemenea, se atestă și situații când la cursuri pot fi delegate persoane care nu activează în domeniul în care se realizează formarea...* ” (IIA_MMPS);

- „*Din experiența pe care o deținem putem menționa că necesitățile de instruire a specialiștilor care activează în domeniul protecției copilului se referă în special la nevoia de a-și consolida cunoștințele și competențele în lucrul cu copiii cu comportament deviant, inclusiv copiii în situație de stradă; lucrul cu adolescenții, mai ales cu copii cu vârsta 15 – 16 ani; asistența copiilor cu dizabilități severe, deoarece necesitățile acestora sunt complexe și specialiștii nu întotdeauna sunt pregătiți pentru a răspunde prompt...*" (IIA_MMPS);
- „*Apar foarte multe întrebări din partea specialiștilor în ceea ce privește stabilirea programului de întrevederi dintre copii și părinți, mai ales din partea specialiștilor nou-angajați. De regulă, MMPS oferă suport metodologic și îi ghidează în acest proces. Există probleme majore în ceea ce privește exercitarea atribuțiilor de către autoritățile tutelare locale și a echipelor multidisciplinare. În acest caz, specialiștilor în protecția drepturilor copilului le este foarte greu ca să activeze. STAS-urile oferă suport și ghidare, însă este complicat de activat în aceste condiții...Se atestă situații când autoritatea tutelară locală nu dorește să își asume responsabilitatea de a asigura protecția copiilor în situație de risc și MMPS intervine pentru a responsabiliza primarii...*" (IIA_MMPS);
- „*În participarea la instruiri profesionale am întâmpinat mai multe obstacole. În primul rând, din cauza responsabilităților familiale și gospodărești specifice mediului rural, nu pot lipsi de acasă mai multe zile consecutiv. De asemenea, lipsa unei persoane disponibile pentru a îngriji copilul mic în perioada instruirilor a reprezentat o dificultate majoră. În al doilea rând, organizarea instruirilor în Chișinău presupune un efort suplimentar de deplasare, drumul fiind lung și obositor. Consider că pentru zona de Nord ar fi mult mai eficient și accesibil ca aceste instruiri să fie organizate în municipiul Bălți sau în alte centre regionale apropiate*" (Chestionar_SPDC);
- „*Una din cele mai mari provocări în activitatea profesională este faptul că specialiștii au competențe limitate în ceea ce privește elaborarea PIA, mai ales în stabilirea obiectivelor și acțiunilor necesare pentru asistența copilului și familiei. Este necesară instruirea specialiștilor la acest aspect...O altă barieră se referă la faptul că specialiștii responsabili de serviciul de sprijin familial nu au beneficiat de formări și ei se confruntă cu multiple provocări, mai ales la identificarea familiilor care necesită sprijin familial primar și monitorizarea acestora.*" (FG_ATAS_Nord-Est);
- „*Angajarea specialiștilor în protecția copilului s-a realizat într-un termen foarte scurt. Au fost acceptați specialiști cu o pregătire modestă, din diverse domenii conexe, fără cunoștințe și experiență în domeniu. Instruirea s-a realizat de AVE Copiii, cu accent pe proceduri, însă mai puțin au fost pregătiți cu referire la aspectele metodologice. Ne-am confruntat cu o fluctuație de cadre foarte mare, respectiv suntem într-un proces continuu de recrutare și instruire a specialiștilor...Mai există o provocare majoră în ceea ce privește conlucrarea cu primarii, care nu întotdeauna sunt cooperanți, sunt situații când nu asigură condiții de muncă corespunzătoare.*" (FG_ATAS-Sud);
- „*Cele mai mari provocări sunt legate și de nedorința asistenților sociali comunitari care nu doresc să se implice...Instrumentarea cazurilor lasă mult de dorit, iar aplicarea managementului de caz este defectuoasă, unii nu reușesc nici măcar să identifice*

domeniile de bunăstare ale copilului care sunt afectate. Noi oferim suport, realizăm formări, dar nu avem succese la acest capitol. Specialistul responsabil de sprijin familial, de asemenea, are nevoie de formări, deoarece nu reușește să gestioneze eficient cazurile…O altă provocare este stabilirea domiciliului copilului atunci când părinții trăiesc în diferite țări…sau copilul nu este în țară și noi nu suntem suficient de pregătiți ca să realizăm în mod profesionist acest lucru, inclusiv stabilirea programului de întrevederi dinte copil și părinți. În acest sens, MMPS va organiza o sesiuni de informare pentru ca să cunoaștem cum să stabilim programul de întrevederi dintre copil și părinți." (FG_ATAS_Nord-Vest);

- „*Ne confruntăm cu o mare fluctuație de cadre, instruirile se fac permanent, însă nu există continuitate, deoarece specialiștii mereu pleacă din sistem și din nou o luăm de la zero. Noi am acoperit în mare parte toate subiectele pentru formarea specialiștilor. Un subiect care necesită a fi clarificat ține de eliberarea autorizațiilor pentru copii, cum păstrăm patrimoniul copiilor..."* (FG_ATAS_Centru-Est);
- „*O provocare majoră este colaborarea slabă cu ATL, de exemplu când avem nevoie de instituit custodia unii secretari refuză să primească cererea ...Unele instituții de învățământ general refuză să înscrie copiii în situație de risc. Inspectoratul de Poliție indiferent de situație fac fișă de sesizare și nu cercetează cazul, ei nu înțeleg care este menirea fișei de sesizare...Înțelegerea incorectă a unor proceduri face dificilă gestionarea cazurilor..."* (FG_ATAS_Nord-Est);
- „*Noi ne confruntăm cu probleme majore în ceea ce privește multitudinea de documente care trebuie să fie perfectate, rapoarte etc. și uneori avem o colaborare ineficientă cu Inspectoratul de Poliție"* (FG_ATAS_Nord-Nord-Vest);
- „*Este deosebit de complicat să acordăm asistență persoanelor din stânga Nistrului, noi venim cu demersuri către autoritățile locale, dar nu întotdeauna acestea conlucrează cu noi. Dacă în dreapta Nistrului în fiecare comunitate sunt asistenți sociali comunitari, în stânga Nistrului lipsesc acești specialiști și respectiv e deosebit de complicat de intervenit. O altă mare provocare este faptul că membrii EMD nu doresc să participe la ședință, nu se implică în elaborarea PIA etc."* (FG_ATAS_Centru);
- *„Aplicarea managementului de caz continuă să fie o provocare pentru mulți specialiști, mai ales elaborarea PIA...din păcate nu toți membrii EMD sunt dispuși să conlucreze. Noi recepționăm multiple sesizări de la diverse instituții, însă de regulă acestea nu indică ce acțiuni au întreprins și se pasează toate responsabilitățile către noi..."* (FG_ATAS_Nord-Vest);
- *„Se atestă multiple situații în care specialiștii nu pot determina situațiile de risc, există situații în care există pericol iminent pentru viața și sănătatea copilului și din păcate nu se intervine ..."* (FG_ATAS_Centru-Est);
- *„Consider că la această etapă trebuie să atragem atenția la programele de formare pentru ATL, deoarece primarii necesită a fi instruiți cum asigură protecția copiilor în situație de risc. Se atestă multiple situații când copiii nu sunt luați în evidență ca copiii în situație de risc. Totodată, noi avem nevoie să fim pregătiți cum consultăm opinia*

copilului, peste tot se cere, dar nu avem o procedură clară cu privire la acest lucru ...” (FG_ATAS_Centru-Vest).

Dificultățile menționate de către specialiști în cadrul interviurilor generează un impact negativ asupra continuității și calității serviciilor de protecție a copilului, amplificând vulnerabilitățile copiilor și familiilor în situații de risc.

În ceea ce privește motivația specialiștilor de a participa la instruiri în domeniul dezinstituționalizării copilului și tranziția la îngrijirea în comunitate, evaluarea a scos în evidență următoarea situație:

- 53% (105 persoane) din respondenți indică un nivel de motivație ridicat – aceasta indică că tema este percepută ca relevantă și necesară în activitatea lor profesională;
- 38% (76 persoane) din respondenți indică motivație moderată - aceasta reflectă faptul că, deși recunosc importanța temei, există factori care le limitează entuziasmul (de exemplu, suprapunere cu alte sarcini, experiențe anterioare cu instruiri mai puțin utile).
- Cca 9% (2% deloc + 7% puțin) indică un nivel scăzut de motivație - specialiștii nu resimt nevoia instruirilor în acest domeniu sau au o atitudine sceptică față de utilitatea acestora. Aceasta poate indica fie lipsa de informare despre relevanța subiectului, fie dezinteres datorat contextului instituțional sau personal.

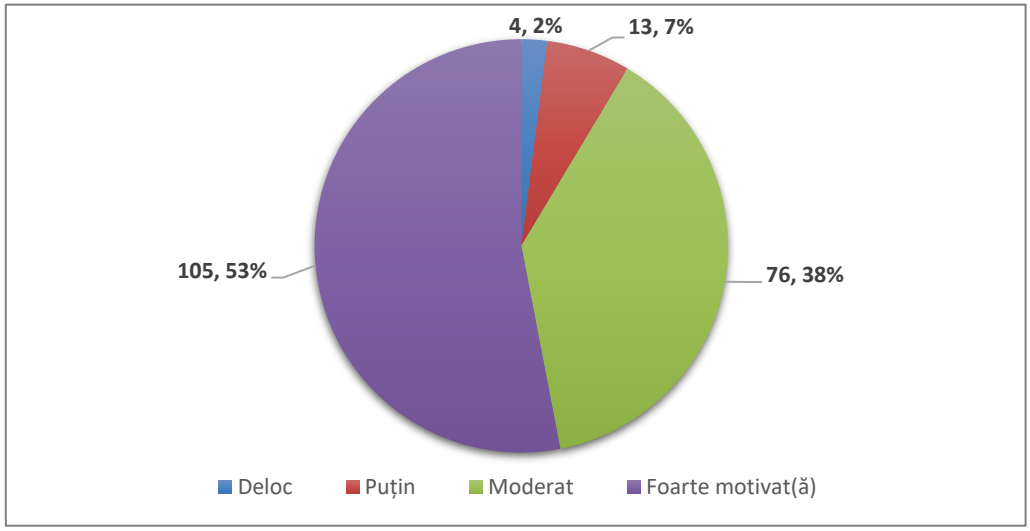

Figura 10. Nivelul de motivație al specialiștilor de a participa la formări

În concluzie, evidențiem că motivația generală este înaltă, deoarece cca 91% au declarat motivație moderată sau foarte mare. Aceasta denotă că există un potențial bun de participare la instruiri dacă acestea sunt bine organizate și adaptate la nevoile participanților.

„Este important ca specialiștii care participă la cursurile de formare să fie motivați...În toate formările care sunt organizate în coordonare cu MMPS se eliberează certificate de participare, care sunt semnate de către conducerea MMPS și de către partenerul de dezvoltare. În certificatele de participare se indică unitățile de conținut ale cursului și numărul de ore. De asemenea, este important să ținem cont unde se organizează aceste formări, este foarte bine când se organizează în afara orașului Chișinău, aceasta contribuie la consolidarea echipelor, se produce schimbul de experiență, deoarece specialiștii reușesc să se detașeze de serviciu... ” (IIA_MMPS).

Specialiștii chestionați au menționat și alte idei și sugestii importante, care ar putea ajuta în procesul de consolidare a competențelor personalului din domeniul protecției copilului, după cum urmează:

1) Instruirile să fie practice și aplicative, cu accent pe comunicarea cu copii în situații de risc, tehnici de consiliere, lucrul cu părinți necooperanți; gestionarea crizelor familiale, situațiilor de urgență și conflictelor; studii de caz, simulări, jocuri de rol, exerciții reale; ateliere interactive și workshop-uri specializate;
2) Suport psihologic și prevenirea burnout-ului la specialiști: instituirea grupurilor de suport, consilierea psihologică, supervizarea profesională (individuală și de grup); prevenirea epuizării emoționale și autoreglare emoțională; gestionarea stresului și a echilibrului viață profesională – personală; sănătatea mintală a personalului;
3) Formarea continuă și dezvoltarea profesională: certificarea instruirilor și recunoașterea în carieră; programe de formare continuă și specializată; mentorat, supervizare, schimburi de experiență între raioane și cu alte state; platforme online de resurse (ghiduri, fișe, modele de rapoarte); participarea la stagii și vizite de studiu;
4) Managementul de caz și colaborarea interinstituțională: protocoale clare între APL, poliție, sănătate și educație; îmbunătățirea colaborării intersectoriale; stabilirea de grupuri de lucru tematice locale/raionale; instruiri pentru EMD și ATL;
5) Aspecte juridice: reglementări clare privind întrevederile părinților separați de copii; tutelă/curatelă, custodie, anularea statutului copilului; drepturile copilului și responsabilitățile părinților; proceduri standardizate, reducerea birocrației, formulare tipizate;
6) Dezvoltarea serviciilor și politicilor sociale: dezvoltarea serviciilor sociale de tip familial; suport pentru APP/CCT și familiile biologice în procesul de dezinstituționalizare; sprijin pentru copiii care ies din sistemul de protecție; politici de motivare salarială și resurse pentru specialiști;
7) Tehnologii și instrumente moderne: competențe digitale și leadership; platforme de comunicare online pentru specialiști.
8) Logistică și accesibilitate la instruiri: informarea din timp privind perioada și locația; organizarea online sau hibrid pentru acces mai larg; reducerea timpului pierdut pe drum.

În concluzie evidențiem că analiza răspunsurilor se concentrează pe trei axe mari:

1) Realizarea instruirilor aplicative și oferirea suportului psihologic pentru specialiști;
2) Consolidarea cadrului instituțional și intersectorial;
3) Asigurarea accesibilității și recunoașterii profesionale a instruirilor.

- *„Este relevant ca în cadrul cursului să fie abordate subiecte care să reflecte asistența copilului cu tulburări de comportament, oferirea sprijinului familial primar, realizarea activităților de educație parentală, formarea abilităților de gestionare a bugetului în familie, comunicarea eficientă părinte-copil. Dacă se vor consolida abilitățile specialiștilor în ceea ce privește prevenirea situațiilor de risc, se va reuși prevenirea separării copilului de familie și comunitate...Este important ca în cadrul cursurilor să fie invitate persoane cu*

experiență trăită, ceea ce va asigura transferul de cunoștințe și bune practici...de valorificat practicile pozitive existente la nivel național...” (IIA_MMPS);

- „*Aș avea nevoie să fiu instruită cum să ghidez și să îndrumez specialiștii în ceea ce privește întocmirea graficului întrevederilor cu copiii...mai avem nevoie de formări privind aplicarea procedurii cu privire la înstrăinarea imobilului și eliberarea autorizațiilor...De asemenea, avem nevoia de fi formați cum să reprezentăm în instanța de judecată copiii...*” (ATAS_Nord);
- „*Este necesar să fim instruiți la subiectul ce ține de prevenirea arderii profesionale, deoarece simțim această nevoie…o altă necesitate este să fim instruiți cum realizăm supervizarea profesională, deoarece nu suntem siguri dacă realizăm acest lucru corect...*” (ATAS_Centru-Est);
- „*Specialiștii din cadrul ATAS au nevoie să fie formați la compartimentul ce ține de managementul emoțiilor și reziliența profesională, supervizarea profesională și sprijinul psihologic al specialiștilor ...*” (ATAS_Centru-Est);
- „*Specialiștii au învățat cum să instrumenteze cazurile, dar mai puțin știu cum să gestioneze emoțiile...Specialiștii nu sunt pregătiți psihologic cum să facă față emoțiilor...Cei care suntem cu experiență deținem această reziliență profesională, specialiștii nou-angajați nu sunt pregătiți pentru a delimita viața personală de cea profesională...*” (ATAS_Sud);
- „*Un subiect la care este necesar să atragem atenția este intervenția în situația copiilor în conflict cu legea. De multe ori părinții nu pot face față comportamentelor propriilor copii și specialiștii, la fel, nu cunosc cum să intervină în aceste cazuri*” (ATAS_Nord-Est);
- „*Lucrul cu copiii în conflict cu legea constituie o adevărată provocare, deoarece lipsesc serviciile specializate pentru acești copii. În APP și CCTF nimeni nu dorește să ia în plasament acești copii, instituțiile educaționale și poliția îi referă la noi și respectiv e ca un cerc vicios...*” (ATAS_Sud);
- „*La moment toți specialiștii au nevoie să fie instruiți în domeniul reintegrării familiale și monitorizarea post plasament și prevenirea instituționalizării copiilor...*” (ATAS_Nord-Nord-Vest).

În opinia specialiștilor intervievați se atestă necesitatea consolidării competențelor atât în domeniul tehnico-juridic (întocmirea graficului întrevederilor, aplicarea procedurilor privind înstrăinarea imobilelor, eliberarea autorizațiilor, reprezentarea copiilor în instanță), cât și în domeniul psiho-emoțional (gestionarea emoțiilor, reziliență profesională, prevenirea burnout-ului, supervizare profesională). De asemenea, se conturează o nevoie acută de instruiri privind intervenția în situațiile copiilor în conflict cu legea, aspect pentru care specialiștii nu dețin suficiente cunoștințe și instrumente practice. Acest tablou relevă importanța unui program de formare echilibrat, care să combine pregătirea juridică și metodologică cu dezvoltarea resurselor psihologice și emoționale ale specialiștilor în protecția drepturilor copilului.

CONCLUZII GENERALE

1. Accesul și participarea la instruiri

- Majoritatea specialiștilor (91%) au beneficiat de cursuri de formare în domeniul protecției copilului, ceea ce denotă o bună acoperire și implicare profesională în sistem. Deși nivelul general de participare este ridicat, neuniformitatea accesului la instruire poate afecta consistența și calitatea intervențiilor în protecția copilului.
- Reforma sistemului de asistență socială a consolidat cadrul instituțional prin crearea unei structuri dedicate formării profesionale, însă instruirile depind în mare parte de donatori, iar fluctuația ridicată de cadre și lipsa unui registru național al formatorilor impun necesitatea unor programe inițiale și continue mai bine coordonate.
- Lipsa timpului (64%) este principalul obstacol în participarea la formări, urmat de lipsa informației (9%) și sprijinul instituțional redus (3%). Factorii personali (obligații familiale, distanță, bariere lingvistice) completează barierele de acces.

2. Nivelul de satisfacție și performanță profesională

- Cca 93% dintre specialiști își apreciază activitatea drept „bună" sau „foarte bună", ceea ce reflectă un nivel înalt de satisfacție profesională și percepție pozitivă asupra performanței. Un segment redus (cca 8%) se percepe ca având performanțe doar „satisfăcătoare" sau „insuficiente", sugerând necesitatea unor intervenții de suport.
- Factori determinanți ai performanței se referă la: formarea continuă și instruirile aplicative (30%), resurse instituționale și condiții de muncă (20%), motivație financiară și recunoaștere profesională (15%), sprijin psihologic și prevenirea burnout-ului (10%), colaborare interinstituțională (10%) și cunoașterea cadrului legal și a instrumentelor standardizate (10%). Se constată o nevoie stringentă de instruiri practice, supervizare profesională și instrumente metodologice clare.

3. Aplicarea practicilor centrate pe copil

- Cca 92% dintre respondenți declară că aplică frecvent sau întotdeauna practici centrate pe copil, ceea ce indică o integrare largă a abordării, iar cca 8% aplică rar sau deloc această abordare, ceea ce poate fi asociat cu lipsa experienței, resurse insuficiente sau dificultăți organizaționale.

4. Competențe profesionale

- Cele mai puternice competențe sunt: comunicarea (43% foarte competenți), competențele digitale de bază (40%), identificarea și evaluarea nevoilor copilului și familiei (32%), lucrul cu familia biologică/extinsă (28%). Cele mai slabe competențe se referă la: experiența țărilor europene privind tranziția copiilor (19% deloc competenți), concepte și principii ale dezinstituționalizării (7%), etica profesională în contextul tranziției (6,5%), planificarea tranziției copilului (6%), servicii de plasament de tip familial (6%). Tendința generală arată o mai bună pregătire la competențele practice și operaționale, comparativ cu cele teoretice și strategice.

5.Priorități de instruire și unități de conținut

- Majoritatea specialiștilor (≈70%) consideră toate cele 19 unități de conținut ca fiind foarte importante, cu accent pe prevenirea separării copilului de familie, consiliere și sprijin emoțional, prevenirea situațiilor de risc și managementul cazurilor complexe.
- Specialiștii manifestă un interes sporit pentru instruiri aplicative, axate pe cazuri reale, tehnici de consiliere și lucrul direct cu copilul și familia (cazuri reale, consiliere, lucrul direct cu copilul/familia). Domenii solicitate: protecția copilului în situații de risc, comunicare și suport psihosocial, management de caz, aspecte juridice, colaborare interinstituțională.
- Majoritatea specialiștilor (91%) prezintă motivație ridicată sau moderată pentru instruiri în domeniul dezinstituționalizării și tranziției la îngrijirea comunitară, ceea ce confirmă deschiderea specialiștilor pentru dezvoltare profesională.

6. Nevoi de suport și bunăstare profesională

- Specialiștii resimt nevoia de prevenire a burnout-ului și de sprijin emoțional (supervizare, consiliere, grupuri de suport).

7. Preferințe privind metodele de instruire

- În ceea ce privește metodele de instruire există o preferință clară pentru traininguri față în față (cca 73%) și schimb de experiență (cca 67%), urmate de instruirile online (cca 43%). Autoinstruirea este cel mai puțin preferată (cca 10%).

8. Politici și condiții de lucru

- Respondenții solicită instruiri practice, recunoaștere profesională (certificare), colaborare intersectorială mai bună, politici de motivare salarială, utilizarea tehnologiilor moderne și accesibilitate sporită la instruiri (online, hibrid, la nivel raional).

RECOMANDĂRI

1.Accesul și participarea la instruiri

- Dezvoltarea unui sistem național de formare coordonat de MMPS, care să includă un registru al formatorilor acreditați, programe obligatorii pentru noii angajați din sistem și un mecanism de planificare integrată a instruirilor, pentru a reduce dependența de donatori și a asigura continuitatea și calitatea procesului de formare;
- Organizarea unor programe de formare adresate specialiștilor care nu au beneficiat anterior de instruiri, pentru a asigura uniformitatea competențelor;
- Monitorizarea continuă a participării la formări, cu evidențierea instituțiilor unde se înregistrează lacune;
- Dezvoltarea unor mecanisme de integrare rapidă a noilor angajați prin instruiri introductive obligatorii;
- Îmbunătățirea comunicării privind oportunitățile de instruire, pentru a reduce lipsa de informare și a asigura acces echitabil tuturor specialiștilor;

- Creșterea accesibilității: organizarea instruirilor la nivel raional sau regional, informarea din timp privind calendarul și locația, reducerea birocrației și costurilor de deplasare.

2.Nivelul de satisfacție și performanță profesională

- Îmbunătățirea condițiilor de muncă prin crearea și ocuparea posturilor vacante pentru reducerea volumului de lucru, digitalizarea proceselor administrative și dotarea instituțiilor cu echipamente moderne.
- Creșterea motivației și retenției specialiștilor prin asigurarea unor salarii competitive și a unor mecanisme de recunoaștere profesională, implementarea unor pachete de stimulente non-financiare (mentorate, promovări, recunoaștere publică).
- Recunoașterea și motivarea profesională: certificarea instruirilor, integrarea acestora în dezvoltarea carierei și susținerea prin politici salariale atractive.

3. Aplicarea practicilor centrate pe copil

- Uniformizarea practicilor centrate pe copil prind dezvoltarea și implementarea programelor de formare și mentorat pentru cei 8% dintre specialiști care aplică rar sau deloc această abordare. Elaborarea de ghiduri și instrumente standardizate pentru sprijinirea aplicării consecvente a principiilor centrate pe copil.

4. Competențe profesionale

- Consolidarea sistemului de formare continuă, care să combine instruirea de bază cu actualizarea periodică a cunoștințelor și a competențelor practice prin dezvoltarea programelor de instruire axate pe practică, studii de caz și supervizare, introducerea unor module dedicate tematicilor mai puțin cunoscute (dezinstituționalizare, experiența europeană, planificarea tranziției).
- Orientarea programelor de formare spre instruiri aplicative și interactive (studii de caz, simulări, jocuri de rol), cu accent pe: prevenirea separării copilului, consiliere, gestionarea crizelor familiale și managementul cazurilor complexe.
- Adaptarea instruirilor la nevoile reale ale specialiștilor: combinarea dimensiunii juridice și instituționale cu cea psihosocială și practică

5. Priorități de instruire și unități de conținut

Pe baza analizei datelor colectate prin intermediul chestionarului (198 specialiști), precum și a reflecțiilor prezentate în cadrul interviurilor individuale și de grup se recomandă ca programul de formare în domeniul protecției copilului să fie elaborat pentru 2 grupuri-țintă de formabili care să includă următoarele unități de conținut, după cum urmează:

I. Specialiștii din cadrul ATAS

1) Legislație și proceduri juridice: aplicarea cadrului normativ în protecția copilului; proceduri privind tutela, curatela, adopția și plasamentul în servicii de tip familial;
2) Dezvoltarea profesională și suport pentru specialiști: prevenirea burnout-ului și managementul stresului; supervizarea profesională și dezvoltarea rezilienței; managementul emoțiilor și echilibrul viață personală – profesională;

3) Politici, resurse și instrumente moderne: sistemul de protecție a copilului în Republica Moldova; concepte și principii ale dezinstituționalizării; politici, planificare și bune practici internaționale.

II. Specialiștii din cadrul STAS

1) Prevenirea separării copilului de familie;
2) Protecția copilului în situații de risc, abuz și neglijare: identificarea și intervenția în cazurile de violență, abuz, neglijare, exploatare și trafic de ființe umane; intervenția psihologică în situații de traumă; prevenirea și combaterea violenței online și a bullying-ului;
3) Comunicare, consiliere și suport psihosocial: comunicare eficientă cu copilul, familia, autoritățile și instituțiile; tehnici de consiliere și sprijin emoțional pentru copii și familii; mediere familială și consiliere parentală;
4) Managementul de caz și lucrul multidisciplinar: elaborarea și implementarea planului individualizat de asistență; managementul cazurilor complexe; cooperarea intersectorială și funcționarea echipelor multidisciplinare;
5) Lucrul cu copiii în situație de risc: asistența copiilor cu dizabilități și nevoi complexe; intervenția în cazul copiilor cu comportament deviant/delincvent și al adolescenților în conflict cu legea; sprijin pentru copiii în situație de stradă sau reintegrați din îngrijirea rezidențială.
6) Reintegrarea și sprijinul familial: lucrul cu familia biologică/extinsă; reintegrarea copilului în mediul familial; sprijinul familial primar; educație parentală și sprijin pentru APP și alte servicii de îngrijire de tip familial.

6. Nevoi de suport și bunăstare profesională

- Instituirea unor programe de consiliere și supervizare periodică (individuală și de grup), organizarea de activități de team-building și promovarea echilibrului dintre viața personală și cea profesională.
- Integrarea suportului psihologic pentru specialiști (supervizare individuală și de grup, consiliere, grupuri de suport) în programele de formare, pentru prevenirea burnout-ului.

7. Preferințe privind metodele de instruire

- Diversificarea metodelor de instruire: prioritate pentru traininguri față în față și schimburi de experiență, dar și integrarea treptată a formatelor online și hibride pentru a crește accesibilitatea;
- Integrarea tehnologiilor moderne și a instrumentelor digitale (platforme online de resurse etc.), pentru a sprijini procesul de învățare și colaborare la distanță.

PARTEA A II-A – REZULTATELE EVALUĂRII NEVOILOR DE INSTRUIRE DIN ROMÂNIA

INTRODUCERE

După 1990, România a pornit de la o moștenire instituțională masivă (estimările oficiale indică aproximativ 100.000 de copii instituționalizați la începutul anilor ’90) și a trecut gradual spre alternative familiale. Reforma legală-cheie a venit odată cu Legea 272/2004, accelerată apoi de pregătirea aderării la Uniunea Europeană, urmată de investiții europene 2014 – 2020 și 2021 - 2027. Legea 191/2022 a consfințit eliminarea centrelor de plasament ca formă de protecție, mutând accentul pe case de tip familial**,** asistenți maternali și prevenirea separării copiilor de familie.

În România, la 30 septembrie 2024, 36.562 de copii se aflau în sistemul de protecție specială; 9.739 dintre aceștia (26,64%) se aflau în servicii rezidențiale (case de tip familial, apartamente, centre de primire în regim de urgență), iar restul în îngrijire de tip familial (la rude, asistenți maternali, alte familii). La aceeași dată, funcționau 990 servicii rezidențiale publice și 242 ale furnizorilor privați acreditați. La finalul anului 2024, 7744 copii erau declarați ”adoptabili”.

Din iunie 2022 este interzis plasamentul copilului în servicii rezidențiale care nu respectă noua arhitectură legală (practic, au fost eliminate centrele de plasament clasice și accentul s-a pus pe întărirea alternativelor de tip familial). Din octombrie 2023, este în vigoare Strategia națională „Copii protejați, România sigură” 2023–2027 [1], care continuă dezinstituționalizarea și dezvoltarea serviciilor în comunitate.

Componentele financiare dedicate sprijinirii dezinstituționalizării copiilor și tinerilor sunt în prezent deschise prin Programul Operațional Incluziune și Demnitate Socială (PoIDS) al MIPE (apeluri 2024/2025, finanțate prin fonduri europene), iar Strategia națională 2023 - 2027 fixează ținte clare pentru alternativele familiale.

Există o serie de provocări majore în sistemul românesc de protecție a copilului:

- Prevenirea separării copilului de familie este una din cele mai importante. Sărăcia rămâne cauza dominantă a intrării copiilor în sistem; deși aproape 30.000 de copii au beneficiat de centre de zi la 30.09.2024, acoperirea teritoriului cu centre de zi este încă modestă raportat la amploarea riscului de sărăcie/excluziune2. În ultimii doi ani, furnizorii de centre de zi din România s-au grupat într-o rețea națională, care însumează în prezent peste 100 de membri și care militează pentru extinderea acestei rețele de servicii de prevenție la nivel național[3].
- Acoperirea serviciilor comunitare, mai ales în mediul rural, este o altă dificultate importantă a sistemului din România: infrastructura de zi și sprijin familial este inegal distribuită teritorial (deficit mai accentuat în comune și orașe mici), ceea ce limitează prevenția.

---

[1] ANDPDCA, Strategia naţională “Copii protejaţi, România sigură” 2023-2027, https://copii.gov.ro/1/strategia-nationala-copii-protejati-romania-sigura-2023-2027-a-fost-aprobata/

[2] Salvați Copiii România, https://www.salvaticopiii.ro/sites/ro/files/2025-06/pana-in-30.000-de-copii-romani-beneficiaza-de-serviciile-centrelor-de-zi.-nevoia-reala.pdf?utm_source=chatgpt.com

[3] Organizația Umanitară Concordia, https://www.concordia.org.ro/programe/reteaua-centrezi-ro/

- Copiii cu dizabilități și nevoi complexe sunt disproporționat expuși riscului de a rămâne în servicii rezidențiale și au nevoie de servicii specializate în comunitate (sprijin familial, intervenții integrate). Tendința europeană/națională este de a elimina instituționalizarea și pentru acești copii, dar practica cere investiții consistente.
- Tranziția la viața adultă pentru tinerii care părăsesc sistemul rămâne dificilă: locuire, educație, integrare pe piața muncii și sănătate mintală rămân zone vulnerabile; strategiile actuale le recunosc, dar implementarea uniformă la nivel de județ diferă.

În acest context, prezentul proiect, implementat de Salvați Copiii Iași și AO CCF Moldova încearcă să identifice aspectele de formare a personalului, precum și bunele practici europene, care pot impulsiona dezvoltarea serviciilor de sprijin în comunitate și tranziția copiilor instituționalizați spre serviciile din comunitate și familie.

Evaluarea nevoilor de formare a personalului de protecție a copilului din cele patru județe de frontieră cu Republica Moldova (Iași, Botoșani, Vaslui și Galați) s-a realizat în perioada aprilie – august 2025, pe un grup de 130 specialiști (117 respondenți la un chestionar online, 11 participanți la un focus grup, 2 respondenți la interviu individual semistructurat).

Prezenta secțiune descrie metodologia utilizată în România pentru evaluarea nevoilor specialiștilor, precum și rezultatele acestui proces (dificultăți și provocări întâmpinate, teme de formare considerate prioritare, opțiuni cu privire la modalitățile concrete de instruire, aprecierea disponibilității de participare a specialiștilor la instruiri).

Concluziile și recomandările din prezenta secțiune vor sta la baza programului de instruire propus specialiștilor din DGASPC, DAS, SPAS și primăriile locale, în perioada octombrie 2025 – februarie 2026, formare axată pe procesul de tranziție a copiilor de la viața instituțională la viața în comunitate și familie.

METODOLOGIA DE EVALUARE A NEVOILOR DE FORMARE DIN ROMÂNIA,

CADRUL GENERAL AL EVALUĂRII NEVOILOR DE FORMARE DIN ROMÂNIA

Evaluarea nevoilor s-a realizat în cadrul proiectului de colaborare menționat anterior (Salvați Copiii România – CCF Moldova), pe baza unei metodologii agreate de parteneri.

Metodologia evaluării de nevoi (pentru România) a fost realizată în aprilie 2025 și a inclus metode și instrumente care să evidențieze nevoile de formare ale specialiștilor din cadrul DAS, SPAS și DGASPC (două zile de formare, aproximativ 12 ore de curs). Ea a avut ca obiectiv să identifice opinii și așteptări privind temele prioritare, durata, formatul, frecvența sesiunilor de formare etc. A inclus de asemenea detalii despre metodele de evaluare, abordările pedagogice, temele de formare de interes, structura cursurilor și timpul alocat fiecărei sesiuni de instruire pentru toate categoriile de profesioniști.

Datele astfel colectate au oferit o imagine sintetizată a profilului specialiștilor, incluzând percepțiile asupra contextului lor de lucru (beneficiari, comunitate și instituție); prioritățile profesionale și provocările întâmpinate; nevoile de învățare și sprijin; experiențele anterioare și așteptările legate de învățarea profesională continuă.

METODE ȘI TEHNICI APLICATE

Pentru a evalua nevoile de instruire ale specialiștilor din sistemul de protecție a copilului au fost utilizate metode cantitative și calitative, fiind aplicate următoarele metode și tehnici de cercetare:

1. Analiza documentară

Analiza documentară s-a bazat pe trei surse principale:

i. *Analiza cadrului normativ* privind procesul de dezinstituționalizare din România, rolurile și responsabilitățile instituțiilor, atribuțiile profesioniștilor și a procedurilor de intervenție în domeniul protecției copilului.

ii. Au fost analizate de asemenea *recomandările din Rapoartele de țară ale Comisiei Europene*, în cadrul Semestrului European, precum și studii și rapoarte tematice ale organizațiilor internaționale sau locale, cu privire la procesul de dezinstituționalizare a copiilor din România.

Aceasta etapă a scos în evidență cerințele de conformitate, lacunele existente în sistemul din România, precum și identificarea direcțiilor clare în care trebuie să fie orientată formarea profesională a specialiștilor din domeniul protecției copilului.

iii. *Analiza programelor de formare* pentru specialiștii din domeniul protecției copilului care au avut loc în ultimii 4 ani în România, în cadrul ciclului de finanțare europeană.

2. Ancheta prin chestionar

În cadrul evaluării a fost aplicat un chestionar online (Google Forms - Anexa 5), pentru a putea analiza cu promptitudine răspunsuri de la un grup numeros de respondenți. Chestionarul a inclus 15 întrebări, dintre care 9 întrebări închise, 2 întrebări semideschise și 3 întrebări deschise. Chestionarul a fost completat de 117 specialiști în protecția drepturilor copilului, de la nivelul DGASPC, DAS/SPAS și al primăriilor (profilul specialiștilor este reflectat în paragrafele următoare).

3. Interviurile individuale și de grup

În scopul obținerii unei imagini complete privind necesitățile de formare a specialiștilor din sistemul de protecție a copilului au fost aplicate și metode calitative de cercetare (interviuri individuale și de grup în baza ghidurilor de interviu semi-structurate – a se vedea anexele nr. 6 și 7). Au fost realizate: un focus grup cu 11 specialiști din domeniul asistenței sociale și protecției copilului, cu participanți de la nivelul DAS și a furnizorilor de servicii sociale din Regiunea Nord Est, precum și două interviuri cu reprezentanții DGASPC din județele Iași și Vaslui (Direcțiile de protecție a copilului).

Tabelul 5. Metode și tehnici aplicate în procesul de evaluare a nevoilor de formare (România)

Nr.	Metodele și tehnicile aplicate în cadrul evaluării	Scop	Surse
1.	Analiza documentară	Analiza cadrului normativ privind procesul de dezinstituționalizare din România, rolurile și responsabilitățile instituțiilor,	Cadrul normativ Planuri de formare a personalului

		atribuțiile profesioniștilor și a procedurilor de intervenție în domeniul protecției copilului. Recomandările din Rapoartele de țară ale Comisiei Europene, în cadrul Semestrului European, precum și studii și rapoarte tematice ale organizațiilor internaționale sau locale, cu privire la procesul de dezinstituționalizare a copiilor din România	Programe de formare derulate în ultimii 4 ani, în subiectele legate de protecția copilului și dezinstituționalizare, asistență socială.
2.	Ancheta bazată pe chestionar	Colectarea de date de la specialiștii din cadrul sistemului de protecție a copilului prin utilizarea chestionarului online (Google Forms)	117 specialiștii în protecția copilului din cadrul DGASPC, DAS/SPAS, primării
3.	Focus grup	Colectarea datelor cu privire la necesitățile de formare ale specialiștilor în domeniul protecției copilului; validarea datelor cu privire la datele colectate prin intermediul chestionarului online	11 specialiști din cadrul DAS și al furnizorilor de servicii sociale.
4.	Interviul individual semistructurat	Colectarea datelor cu privire la sistemul de formare a specialiștilor în domeniul protecției copilului	Două reprezentante ale DGASPC Iași și Vaslui (Direcția Protecția Copilului).

PROFILUL SPECIALIȘTILOR CHESTIONAȚI

Instituția în care activează specialiștii

Analiza profilului celor 117 respondenți ai chestionarului online arată că ponderea cea mai mare o dețin angajații din:

- DGASPC Vaslui (32 respondenți, 27.35%)
- DGASPC Iași (18 respondenți, 15.38%);
- DGASPC Galați (17 respondenți, 14.53 %);
- DGASPC Botoșani (4 respondenți, 3.41%);
- DAS Galați (5 respondenți, 4.27%)
- DAS Iași (4 respondenți, 3.41%)
- DAS Negrești (3 respondenți 2.56%)
- DAS Botoșani (1 respondent, 0.85%)
- Reprezentanți ai furnizorilor de servicii sociale publice (5 respondenți, 4.27%)
- Reprezentanți ai UAT (primării) – 28 respondenți (23.93%).

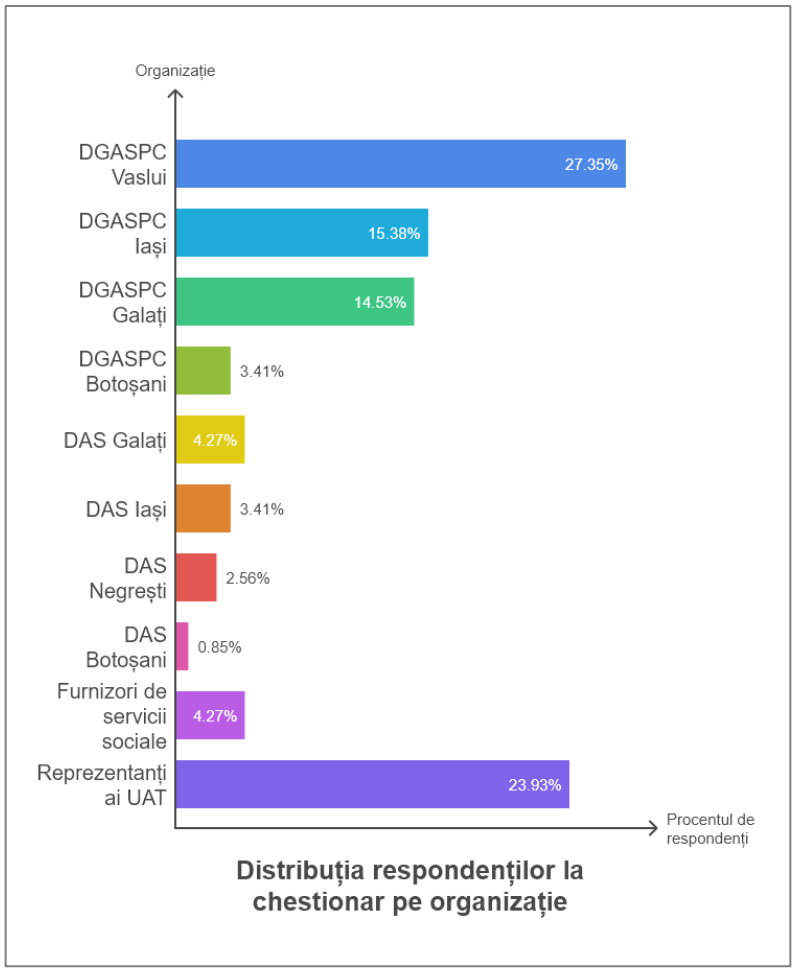

Figura 11. Instituțiile în care activează specialiștii chestionați (%)

Funcția specialiștilor chestionați

În ceea ce privește distribuția pe funcții a specialiștilor chestionați, situația respondenților este următoarea:

Tabelul 6. Funcția sau ocupația respondenților la chestionarul online (România)

Rol	Număr respondenți
Asistent social	32
Instructor de educație	9
Psiholog	12
Lucrător social	7
Inspector și inspector superior	16
Sef Serviciu	11

Consilier și Consilier superior	22
Alte poziții (manager de caz, logoped, asistent medical, director adjunct, etc.)	8

Experiența profesională a specialiștilor care au răspuns la chestionar

Distribuția celor 117 specialiști chestionați în funcție de vechimea în muncă arată o concentrare semnificativă în rândul celor cu experiență de peste 20 de ani. Specialiștii cu mai puțin de 6 ani vechime sunt în proporție de 7.7%, iar cei sub 10 ani vechime însumează 24.8% din respondenți:

Tabelul 7. Experiența în domeniul de funcționare(România)

Categorie	Număr respondenți	%
peste 20 ani	43	36.8
16 – 20 ani	21	17.9
< 1 an	13	11.1
1 - 3 ani	11	9.4
7 -10 ani	11	9.4
11 – 15 ani	9	7.7
4 - 6 ani	9	7.7

În cadrul evaluării, au fost realizate de asemenea (a) interviuri cu două persoane cu funcție de conducere din cadrul DGASPC (Iași și Vaslui) - Direcția protecția copilului (peste 20 ani vechime) și (b) un focus grup la care au participat 11 specialiști din domeniul asistenței sociale. Dintre aceștia, 9 persoane au avut peste 10 ani vechime și două persoane sub 5 ani vechime.

LIMITĂRI

În procesul de evaluare a necesităților de instruire a specialiștilor de protecție a copilului au existat anumite limitări cu privire la disponibilitatea redusă a unor specialiști de a completa chestionarul, cauzată în special de încărcarea profesională și timpul limitat pentru activități din afara sferei directe de responsabilitate.

EVALUAREA COMPETENȚELOR PROFESIONALE ÎN DOMENIUL PROTECȚIEI COPILULUI

În ceea ce privește **participarea anterioară la sesiuni de formare**, majoritatea respondenților (77.8%) au parcurs instruiri anterioare și doar 22.2% nu au participat la astfel de formări în trecut:

Tabelul 8. Participări la sesiuni anterioare de formare (România)

Răspuns	Număr	%
Au participat la formări	91	77.8
Nu au participat la formări anterioare	26	22.2

La întrebarea **"Cum evaluați rezultatele activității dvs. profesionale?"**, repartizarea răspunsurilor a fost următoarea: 45 respondenți se declară foarte mulțumiți de rezultatele muncii lor (38.46%), 56 respondenți spun că activitatea lor este bună (47.86%), 15 apreciază că rezultatele lor sunt satisfăcătoare (12.82%) și unul este nemulțumit de rezultatele muncii sale (0.85%).

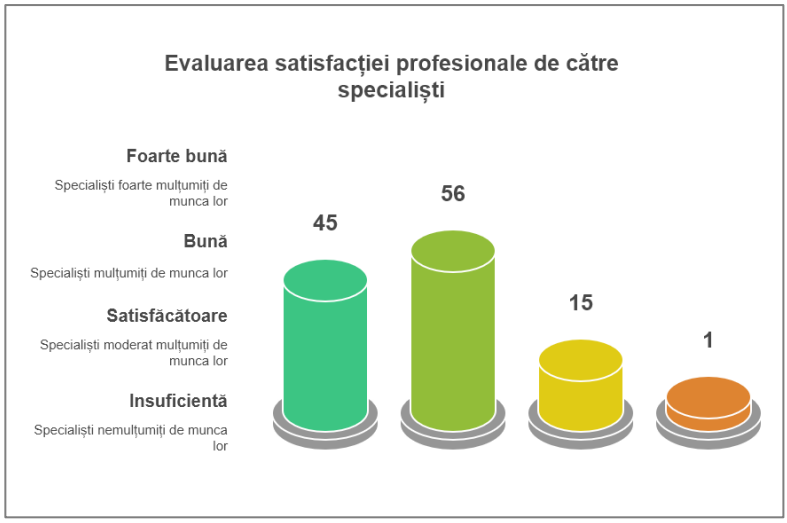

Figura 12. Satisfacția profesională a respondenților față de munca lor actuală (număr respondenți)

La întrebarea **”Ce ar contribui la creșterea performanțelor în activitatea dumneavoastră profesională?”**, 56.6 % dintre respondenți au menționat cursurile de formare continuă (instruiri, workshopuri, acces la resurse, instrumente utile în activitatea profesională); 11.3 % au menționat reducerea volumului de muncă, a numărului de cazuri; 9.4% colaborarea și comunicarea interinstituțională / echipă; 8.5% Cadrul legal / clarificare legislativă; 7,5% au menționat nevoia de resurse materiale / echipamente / software ; 7.5% Nevoia de dobândire a unor competențe specifice (traumă complexă, alienare parentală, competențe digitale) ; 5.7% Suport profesional (supervizare, consiliere, feedback, prevenirea burnout-ului) ; 4.7% Management & organizare (planificare, obiective, prioritizare, viziune), 2.8 % au menționat nevoia de a petrece mai mult timp cu beneficiarii și 2.8% nevoia unei remunerații superioare.

Figura 13. Factorii care contribuie la creșterea performanței profesionale, în opinia respondenților la chestionarul online (%)

La întrebarea **„În ce măsură aplicați în activitatea dvs. profesională practici centrate pe copil?”** 39.3% din respondenți (46 persoane) au răspuns că aplică ”întotdeauna” aceste practici, 41% dintre respondenți (48 persoane) au menționat că le aplică ”frecvent”, 15% doar uneori (15 persoane) și 8 persoane rareori sau deloc.

Tabelul 9. Utilizarea curentă a practicilor centrate pe copil (România)

Răspuns	**Număr**	**%**
Frecvent;	48	41.0
Întotdeauna;	46	39.3
Uneori;	15	12.8
Rareori sau Deloc	8	6.9

Răspunsurile indică o integrare largă a practicilor centrate pe copil în activitatea profesională. Va trebui investigat ulterior care este cu adevărat gradul de cunoaștere a acestor practici, în rândul profesioniștilor. Aproape 20% din respondenți nu folosesc această abordare, aspect care conduce la concluzia nevoii urgente de formare în acest sens.

Vom analiza în continuare o serie de **unități de conținut propuse pentru viitoarele instruiri,** din perspectiva a două întrebări care au fost adresate specialiștilor: (1) în ce măsură aceștia apreciază că sunt competenți pe subiectele respective și (2) care este importanța acordată de ei acestor subiecte, în procesul de consolidare a competențelor profesionale.

Răspunsurile la chestionar ilustrează faptul că specialiștii consideră prioritare următoarele cinci teme:

1. Experiența țărilor europene privind tranziția - GAP 1,56 (Importanță 4,38 vs Competență 2,82)
2. Managementul cazurilor complexe - GAP 1,21 (Importanță 4,62 vs Competență 3,41)
3. Etica profesională în contextul tranziției - GAP 0,92 (Importanță 4,40 vs Competență 3,48)
4. Tehnici de consiliere și sprijin emoțional - GAP 0,89 (Importanță 4,72 vs Competență 3,83)
5. Planificarea tranziției de la rezidențial la comunitate - GAP 0,88 (Importanță 4,43 vs Competență 3,55).

Ponderea fiecărui subiect asupra căruia s-au exprimat respondenții se află în tabelul de mai jos și a fost calculată ca diferență între importanța percepută a subiectului și competența respondentului în subiectul respectiv, măsurate în puncte Lickert, pe o scală de la 1 la 5.

Tabelul 10. Prioritizarea temelor de formare, din perspectiva importanței acordate și a competentelor auto-evaluate (puncte pe scala Lickert) - România

Subiecte	Competență medie	Importanță medie	GAP = Importanță - Competență
Experiența țărilor europene privind tranziția	2.82	4.38	1.56
Managementul cazurilor complexe	3.41	4.62	1.21
Etica profesională în contextul tranziției copilului	3.48	4.4	0.92
Tehnici de consiliere și sprijin emoțional pentru copii și familie	3.83	4.72	0.89
Planificarea tranziției copilului de la îngrijirea rezidențială la îngrijirea în comunitate	3.55	4.43	0.88
Lucrul cu copiii cu dizabilități în comunitate	3.47	4.32	0.85
Prevenirea separării copilului de familie	3.72	4.56	0.85

Monitorizarea și evaluarea progresului copilului în îngrijirea comunitară	3.64	4.44	0.79
Cooperarea intersectorială și lucrul în echipa multidisciplinară	3.92	4.63	0.71
Colectarea, protecția și prelucrarea datelor în domeniul protecției copilului	3.83	4.4	0.57
Identificarea și evaluarea nevoilor copilului și familiei	4.06	4.59	0.53
Concepte și principii ale dezinstituționalizării copilului	3.78	4.24	0.46

Concluzia generală este aceea că specialiștii doresc să înțeleagă mai bine impactul dezinstituționalizării în țările europene care au implementat politici de acest fel, dar totodată au nevoie și de o recalibrare a cunoștințelor în domeniul managementului de caz, al gestionării cazurilor complexe, al elementelor de etică profesională, mai ales în situațiile care trebuie să îmbine siguranța copilului cu exigențele de protecție a datelor.

La fel ca în cazul specialiștilor din Republica Moldova, datele confirmă că instruirile trebuie să fie axate pe ghidaj și cazuri practice, care să combine atât dimensiunea de politici publice, suport emoțional al familiei, etică profesională și management de caz eficient.

Un alt aspect evaluat în cadrul studiului se referă la preferințele specialiștilor cu privire la **metodele de instruire utilizate în cadrul cursurilor de formare**. Analiza datelor (sintetizate în tabelul 11) atestă preferința specialiștilor din România pentru formarea față în față, cele mai apreciate metode fiind schimbul de experiență cu alte instituții/servicii (65%) și mentoratul (63.2%), urmate de cursurile online (53.8%) și trainingurile față în față (52.1%).

Workshop-urile aplicate sunt de asemenea apreciate (46.2%). De partea cealaltă, mentoratul online (27.4%) și auto-instruirea (17.1%) sunt metodele cel mai puțin apreciate.

Tabelul 11. Care sunt metodele de formare pe care le preferați?(România)

Metode de formare	Număr	%
Traininguri față în față	61	52.1
Workshopuri aplicate	54	46.2
Cursuri online	63	53.8
Autoinstruire	20	17.1
Mentorat	74	63.2
Coaching la locul de muncă	42	35.9
Mentorat/coaching online	32	27.4
Schimb de experiență cu alte instituții/servicii	76	65

În concluzie, apreciem că specialiștii din România manifestă o preferință clară pentru metodele interactive și aplicative: traininguri față în față și schimb de experiență, dar și mentorat față în față și workshopuri aplicate. Autoinstruirea și mentoratul online sunt apreciate moderat, prin urmare ele vor fi utilizate doar ca metode complementare de lucru.

În ceea ce privește **perioada preferată pentru participarea la instruiri** majoritatea specialiștilor (56.4%) preferă ca instruirile să aibă loc în zilele lucrătoare, ceea ce reflectă un program de lucru structurat și compatibil cu activitatea profesională. Pentru 39.3% din respondenți, perioada de derulare nu e atât de importantă, iar 4.3% din ei preferă ca această formare să aibă loc în weekend.

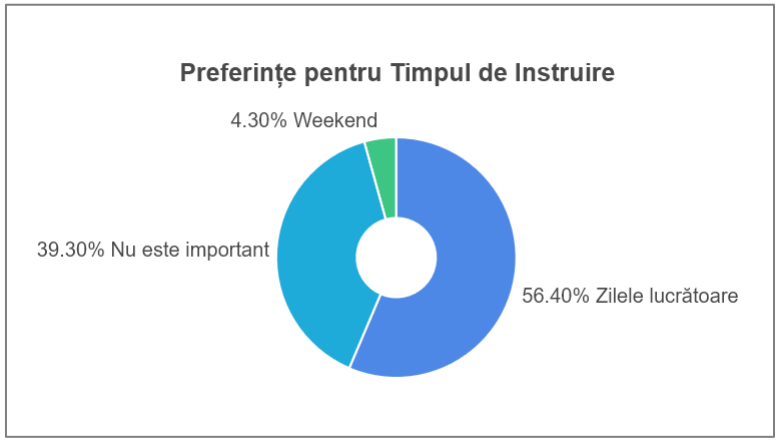

Figura 14.Care este perioada preferată pentru participare la instruiri?

Rezultatele evaluării scot în evidență o preferință clară pentru instruiri organizate în timpul zilelor lucrătoare, ceea ce ar trebui să fie un criteriu prioritar în planificarea programelor de formare. Opțiunea pentru weekend este minoritară. Flexibilitatea alegerii sesiunilor apare la un procent semnificativ de respondenți din România, spre deosebire de cei din Republica Moldova.

Obstacole și motivație

La întrebarea **„Ce obstacole ați întâlnit în participarea la formările anterioare?”** (la care au fost posibile răspunsuri multiple), 54.7% din respondenți menționează lipsa timpului, 41% lipsa informației despre sesiunile de instruire, iar 29.9% lipsa sprijinului din partea instituției unde lucrează. Un număr mic de persoane (cca 8%) menționează lipsa unor cursuri de interes pentru ele lipsa resurselor financiare pentru acoperirea costurilor de formare.

Constatăm astfel faptul că, deși motivația respondenților este mare, formarea continuă nu reprezintă în România o practică inclusă constant în cultura organizațională a structurilor de protecție a copilului (sistemul public). Instruirea e percepută drept un consum de timp și o activitate pentru care angajatorii nu sunt pro-activi, deși ei au obligația, prin lege, de a asigura angajaților accesul la sesiuni anuale de formare.

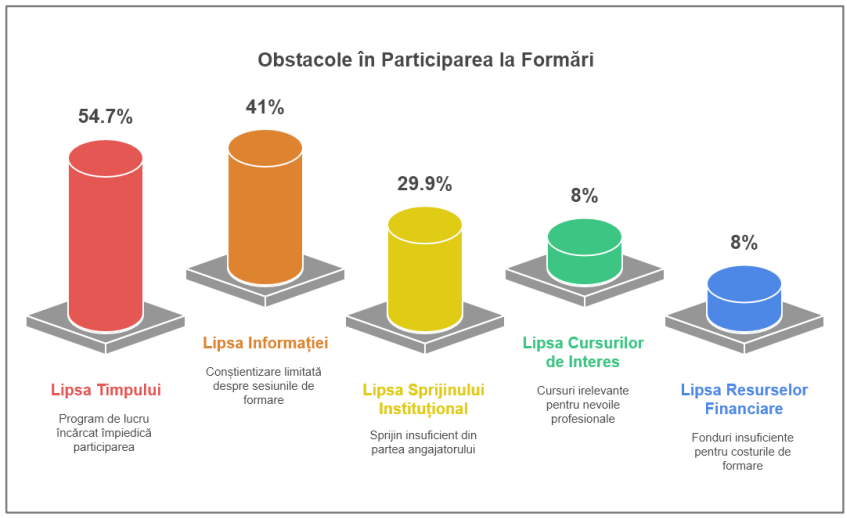

Figura 15. Obstacole în participarea specialiștilor la cursurile de formare (%)

În ceea ce privește **cadrul legislativ din România**, documentele care ridică cele mai mari probleme specialiștilor din protecția copilului, din județele incluse în analiza de nevoi, sunt următoarele:

- Legea 156/2023 privind organizarea activității de prevenire a separării copilului de familie (44 mențiuni),
- Legea 272/2004, privind drepturile copilului (38 mențiuni),
- Legea 292/2011, a asistenței sociale, completată prin Legea 100/2024 (31 mențiuni),
- Legea 448/2006, privind protecția și promovarea drepturilor persoanelor cu handicap (30 mențiuni).

La acestea se adaugă, cu câte o mențiune:

- OG 27 /2024, privind condițiile de obținere a atestatului, procedura de atestare și statutul asistentului maternal
- HOTĂRÂRE nr. 49 din 19 ianuarie 2011-pentru aprobarea Metodologiei-cadru privind prevenirea și intervenția în echipă multidisciplinară și în rețea în situațiile de violență asupra copilului și de violență în familie,
- LEGE nr. 191 din 28 iunie 2022 pentru modificarea și completarea Legii nr. 272/2004 privind protecția și promovarea drepturilor copilului, aspectele privind Observatorul Copilului,
- Legea 217/2003 pentru prevenirea și combaterea violenței domestice - prevederile legale ce reglementează situația copiilor care au părinții in proces de divorț.
- Ordinul 25/2019 privind aprobarea standardelor minime de calitate pentru serviciile sociale de tip rezidențial destinate copiilor din sistemul de protecție specială.

CONCLUZII GENERALE

Evaluarea nevoilor de formare arată un corp profesional matur, în România, cu experiență consistentă în sistem, care a mai trecut prin sesiuni de instruire și proiecte, dar care simte nevoia unui „salt" calitativ: formare aplicată, mentorat și supervizare, toate ancorate în realitățile tranziției de la îngrijirea rezidențială către servicii comunitare. Practicile declarate drept centrate pe copil sunt, în general, prezente , însă rămâne un nucleu important de situații în care abordarea nu este folosită constant. Această realitate sugerează că, dincolo de acordul de principiu, profesioniștii au nevoie de *instrumente concrete*: standarde operaționale, protocoale ușor de aplicat, studii de caz relevante și modele de lucru în echipe multidisciplinare. Aceste direcții sunt pe aceeași linie cu Orientările Europene Comune pentru tranziția de la îngrijirea instituțională la cea comunitară[4], care cer explicit dezvoltarea competențelor personalului, supervizare și practici centrate pe persoană/familie, ca premise ale unei tranziții reale în servicii comunitare de calitate.

Din **analiza temelor**, se desprinde clar nevoia de a vedea „cum au făcut alții": lecții învățate, bune practice, soluții din țări europene care au reușit să mute accentul din instituții în comunitate. Această nevoie de „transfer de practici" se combină cu o cerere puternică pentru consolidarea managementului cazurilor complexe, pentru clarificări etice (mai ales acolo unde securitatea copilului se intersectează cu protecția datelor), pentru tehnici de consiliere și sprijin emoțional orientate către copil și familie, dar și pentru planificarea efectivă a tranziției – cu roluri și responsabilități bine delimitate între actori. Exact aceste zone sunt și în miezul recomandărilor internaționale: ghidurile organizațiilor internaționale[5] pentru îngrijirea alternativă cer ca fiecare decizie privind copilul să fie luată prin prisma nevoilor sale, cu soluții cât mai familiale/comunitare, iar personalul să fie pregătit în drepturile copilului și în instrumente de lucru adecvate.

Preferința pentru metode interactive – schimb de experiență, mentorat, workshopuri aplicate – transpare în aproape toate răspunsurile, atât cele deschise din chestionarul online, cât și în interviurile individuale și de grup. Practicienii vor să învețe „din practică, pentru practică": studii de caz, simulări, lucrul pe dosare reale, ghidaj pas cu pas și feedback structurat. Și aici există o convergență puternică cu reperele europene: atât Orientările Europene Comune cât și documentele operaționale ale Comisiei Europene privind tranziția spre îngrijire comunitară încurajează dezvoltarea forței de muncă, învățarea între egali și investiția sistematică în competențele personalului care lucrează direct cu copiii și tinerii din instituții.

Pentru ca formarea să se transforme în schimbare de practică, profesioniștii semnalează **condiții fără de care impactul instruirilor se diluează**: degrevarea sarcinilor și a birocrației, resurse umane suficiente pentru a evita supraîncărcarea, instrumente (IT, metodologii, materiale), coordonare interinstituțională funcțională și claritate legislativă la nivelul procedurilor. Aceste aspecte invită la o abordare dublă: nu doar cursuri, ci și organizare corectă a sesiunilor de formare (calendar al formării integrat în programul de lucru, rotație în echipe, supervizare periodică), plus măsuri manageriale care să reducă barierele. Aceasta este exact logica „sistemului pregătit pentru reformă" menționată în

[4] European Expert Group on the Transition from Institutional to Community-based Care (2012), https://deinstitutionalisation.com/wp-content/uploads/2017/07/guidelines-final-english.pdf

[5] SOS Satele Copiilor (2009), https://www.sos-childrensvillages.org/getmedia/4972cb2e-62e1-4ae8-a0bc-b0e27fe3ea97/101203-UN-Guidelines-en-WEB.pdf

Strategia națională „Copii protejați, România sigură” 2023–2027, unde capacitatea instituțională, cooperarea dintre actori și calitatea serviciilor comunitare sunt priorități explicite.

Pe partea de **finanțare și sustenabilitate**, recomandarea firească este să fie folosite instrumentele europene pentru dezvoltarea forței de muncă din serviciile sociale: Fondul Social European (FSE+) are componente dedicate pentru formare, mentorat la locul de muncă și consolidarea rolurilor care sprijină viața în comunitate. Toate aceste componente pot fi aplicate în protecția copilului (inclusiv module pe lucru în echipă, management de caz, consiliere și suport pentru familie). Programul Operațional Incluziune și Demnitate Socială dispune de aceste componente de formare pe fiecare axă prioritară, inclusive pe cele vizând copiii.

Nu în ultimul rând, se confirmă **nevoia de consistență în aplicarea cadrului legal**, de la prevenirea separării de familie la standardele serviciilor comunitare. Aici, soluția eficientă este combinarea formării cu *ghiduri operaționale* (liste de verificare, modele de documente, fluxuri de decizie), *comunități de practică interinstituționale* și aliniere la standardele internaționale privind drepturile copilului și îngrijirea alternativă. Federațiile de organizații sociale și Colegiile profesionale (asistență social, psihologie) din România au subliniat frecvent nevoia de formare sistematică în drepturile copilului și de consolidare a competențelor de bază ale echipelor care operează la nivel local.

În sinteză, datele obținute pe parcursul evaluării susțin un **model mixt de formare**, centrat pe practică și supervizare, însoțit de măsuri organizaționale care să creeze spațiu real pentru învățare și aplicare: programare în zile lucrătoare, degrevare de alte sarcini pe perioada formării, mentorat intern și învățare între egali. Conținutul ar trebui ordonat după decalajele identificate: studii de caz și lecții învățate din Europa, managementul cazurilor complexe, etică și protecția datelor, tehnici de consiliere pentru copil și familie, planificarea tranziției și, în egală măsură, dizabilitate și servicii în comunitate, prevenirea separării, monitorizare și evaluare, cooperare interinstituțională și gestionarea datelor. Alinierea cu orientările europene și internaționale și folosirea inteligentă a finanțărilor disponibile creează premisa ca formarea să nu fie „un eveniment”, ci o schimbare de practică măsurabilă în timp.

RECOMANDĂRI – ROMÂNIA

Conținutul formării

Pe baza rezultatelor obținute și a cadrului conceptual al tranziției către servicii comunitare, **recomandăm organizarea intervenției de formare în jurul temelor cu cel mai mare decalaj dintre importanță percepută și nivelul actual de competență,** care pot fi acoperite în cca 12 ore de formare (două zile). Propunem un trunchi comun de formare, atât pentru specialiștii DGASPC, cât și pentru asistenții sociali, lucrătorii sociali și specialiștii din DAS/SPAS sau serviciile sociale locale.

- Fiecare modul de formare poate porni de la o problemă clară din practică, poate utiliza studii de caz reale și instrumente operaționale (proceduri, liste de verificare, modele de documente) și se încheie cu sarcini aplicate pe dosare existente, urmate de o sesiune de consolidare conceptuală și clarificări.
- *Modelul pedagogic* adecvat este unul mixt, orientat spre practică. Componenta principală o reprezintă învățarea la locul de muncă, susținută de mentorat și învățare între egali, completată de module teoretice scurte pentru ancorarea conceptuală. Întâlnirile periodice pe caz și

supervizarea programată după fiecare modul vor facilita transferul în activitatea curentă, vor crește coerența deciziilor și vor permite o mai bună cooperare între echipele DGASPC și DAS/SPAS.

- Pentru aplicarea unitară a cadrului normativ, propunem ca cele două zile de instruire să conțină și *scurte analize de legislație, pe cazurile alese*, care traduc exigențele legale în protocoale de lucru: fluxuri decizionale, condiții de eligibilitate, pași procedurali și formulare standardizate.

Curriculumul ar trebui diferențiat în funcție de tipul instituției și rolul profesional. Pentru structurile județene, accentul cade cu prioritate pe managementul cazurilor complexe, programarea tranzițiilor și coordonarea rețelei; pentru serviciile publice locale, pe prevenirea separării, lucrul cu familia și mobilizarea resurselor comunitare; pentru UAT-uri, pe identificare timpurie, referire eficientă către serviciile din comunitate și apoi un cadru simplificat de monitorizare a cazurilor. Dar, cum cadrul de formare este limitat la cele două zile de instruire, **recomandarea se concentrează pe un trunchi comun de competențe pentru cele două niveluri (județean și local)**. Pachetele transversale de cunoștințe pot viza, de pildă, diagnoza socială în comunitățile locale (precum și cartografierea nevoilor sociale și a serviciilor existente), etica și protecția datelor, tehnicile de consiliere pentru copil și familie, cooperarea interinstituțională, gestionarea datelor, abordarea centrată pe persoană (inclusiv în situațiile complexe – dizabilitate, trafic de persoane, adicții), prevenirea burn-out-ului.

Intervalele optime de timp pentru formare

Pentru a crea condiții reale de aplicare, **recomandăm programarea formărilor în zilele lucrătoare,** cu degrevare minimă și rotație în echipă, precum și **o infrastructură de sprijin**: proceduri simple, modele de intervenție (semi)standardizate, o bibliotecă digitală cu materiale și, eventual, tutorial și un hub de micro-învățare accesibil, care să poată fi consultat de mai mulți participanți, la nevoie. Sesiunile de formare din prezentul proiect ar trebui apoi continuate cu comunități de practică la nivel local și regional, întâlnirile regulate pe caz și schimburi scurte de experiență în servicii performante.

Evaluarea impactului formării

Evaluarea impactului trebuie să depășească nivelul de participare și satisfacție, urmărind explicit aplicarea efectivă a abordării centrate pe persoană, reducerea decalajelor pe temele prioritare și îmbunătățiri observabile în practicile de protecția datelor, referire, monitorizare, calitatea planurilor de tranziție, coerența documentației, timpii de decizie, utilizarea instrumentelor standard. Recomandăm introducerea unui cadru simplu de monitorizare pre/post formare, pe itemii de competență, precum și feedback de la beneficiari.

ANEXA NR. 1 - CHESTIONAR DE EVALUARE A NEVOILOR DE FORMARE A SPECIALIȘTILOR DIN SISTEMUL DE PROTECȚIE A COPILULUI DIN REPUBLICA MOLDOVA

În cadrul Proiectului „***Consolidarea parteneriatului transfrontalier pentru tranziția către îngrijirea în comunitate și în familie în Republica Moldova și România”*** implementat de AO CCF Moldova în parteneriat cu Salvați Copiii Iași, finanțat de Uniunea Europeană în cadrul Interreg NEXT Programe România - Republic of Moldova 2021 – 2027 se realizează evaluarea necesităților de formare a specialiștilor din sistemul de protecție a copilului din Republica Moldova.

În scopul determinării nevoilor de formare, solicităm respectuos să completați chestionarul de mai jos. Acest chestionar va fi completat de către specialiștii care activează în domeniul protecției copilului din cadrul Agențiilor teritoriale de asistență socială și structurilor teritoriale de asistență socială. Răspunsurile oferite de către Dvs. ne vor ajuta să identificăm necesitățile de formare și să elaborăm curriculum-ul în baza căruia va fi livrat cursul de formare care va contribui la îmbunătățirea competențelor profesionale. Informațiile furnizate vor fi tratate confidențial. La întrebările închise (cu variante de răspuns), Vă rugăm să bifați unul/mai multe din răspunsuri, care corespunde opiniei Dvs., iar la întrebările deschise și semideschise – completați spațiul rezervat.

Secțiunea I. INFORMAȚIE GENERALĂ

1.Denumirea instituției în care activați:

□ ATAS Centru

□ ATAS Centru-Est

□ ATAS Centru-Vest

□ ATAS Nord

□ ATAS Nord-Est

□ ATAS Nord-Nord-Vest

□ ATAS Nord-Vest

□ ATAS Sud

□ ATAS Sud-Est

□ ATAS Sud-Vest

2. Funcția:

□ Specialist principal /specialistă principală, Direcția coordonare și suport metodologic din cadrul ATAS

□ Șef/șefă Direcția protecția copilului și a familiei din cadrul STAS

□ Specialist principal/Specialistă principală Direcția protecția copilului și a familiei din cadrul STAS

□ Psiholog/Psihologă în cadrul Direcției protecția copilului și a familiei, STAS

□ Specialist/Specialistă în protecția drepturilor copilului în cadrul STAS

□ Altă funcție _____

3.Experiența profesională în domeniul protecției copilului:

□ < 1 an

□ 1 - 3 ani

□ 4 - 6 ani

□ 7 -10 ani

□ 11 – 15 ani

□ 16 – 20 ani

□ peste 20 ani

Secțiunea II. AUTOEVALUARE PRIVIND COMPETENȚELE ÎN DOMENIUL PROTECȚIEI COPILULUI

4.Ați participat anterior la formări în domeniul protecției copilului?

□ Da

□ Nu

5.Cum evaluați rezultatele activității Dvs. profesionale? ***(bifați o singură variantă de răspuns)***

□ Foarte bune

□ Bune

□ Satisfăcătoare

□ Insuficiente

6. Ce ar putea contribui la creșterea performantelor Dvs. în îndeplinirea sarcinilor şi responsabilităților specifice postului ocupat?

_____

7.În ce măsură aplicați în activitatea dvs. profesională practici centrate pe copil?

□ Deloc

□ Rareori

□ Uneori

□ Frecvent

□ Întotdeauna

8.Vă rugăm să apreciați nivelul dvs. de competență pe o scară de la 1 la 5 în următoarele subiecte (1 = deloc competent; 5 = foarte competent):

Unități de conținut	1 Deloc competent	2	3	4	5 Foarte competent
Concepte și principii ale dezinstituționalizării copilului					
Sistemul de protecție a copilului în Republica Moldova					

Identificarea și evaluarea nevoilor copilului și familiei					
Lucrul cu familia biologică / extinsă					
Planificarea tranziției copilului de la îngrijirea rezidențială la îngrijirea în comunitate					
Cooperarea intersectorială și lucrul în echipa multidisciplinară					
Servicii de plasament de tip familial (casă de copii de tip familial, asistență parentală profesionistă) Alte tipuri de servicii în comunitate. Cartografierea serviciilor cu funcție socială din teritoriul vizat.					
Lucrul cu copiii cu dizabilități în comunitate					
Prevenirea situațiilor de risc în cazul copiilor și familiilor					
Prevenirea separării copilului de familie					
Tehnici de consiliere și sprijin emoțional pentru copii și familie					
Monitorizarea și evaluarea progresului copilului în îngrijirea comunitară					
Experiența țărilor europene privind modalitățile de tranziție a copiilor de la îngrijirea rezidențială la cea comunitară (lecții învățate, modele de bună practică)					
Etica profesională în contextul tranziției copilului de la îngrijirea rezidențială la cea comunitară					
Managementul cazurilor complexe					
Colectarea, protecția și prelucrarea datelor în domeniul protecției copilului					
Competențe digitale de bază (folosirea curentă a calculatorului, smartphone-ului)					
Competențe de comunicare					

9.Pe o scală de la 1 (neimportant) la 5 (foarte important), cât de importante sunt pentru dvs. următoarele unități de conținut pentru a vă consolida competențele profesionale?

Unități de conținut	**1**	**2**	**3**	**4**	**5**
Concepte și principii ale dezinstituționalizării copilului					
Sistemul de protecția a copilului în Republica Moldova					
Identificarea și evaluarea nevoilor copilului și familiei					
Lucrul cu familia biologică / extinsă					
Planificarea tranziției copilului de la îngrijirea rezidențială la îngrijirea în comunitate					
Cooperarea intersectorială și lucrul în echipa multidisciplinară					
Servicii de plasament de tip familial (casă de copii de tip familial, asistență parentală profesionistă) Alte tipuri de servicii în comunitate. Cartografierea serviciilor cu funcție socială					
Lucrul cu copiii cu dizabilități în comunitate					
Prevenirea situațiilor de risc în cazul copiilor și familiilor					
Prevenirea separării copilului de familie					
Tehnici de consiliere și sprijin emoțional pentru copii și familie					
Monitorizarea și evaluarea progresului copilului în îngrijirea comunitară					
Experiența țărilor europene privind modalitățile de tranziție a copiilor de la îngrijirea rezidențială la cea comunitară (lecții învățate, modele de bună practică)					
Etica profesională în contextul tranziției copilului de la îngrijirea rezidențială la cea comunitară					
Managementul cazurilor complexe					
Colectarea, protecția și prelucrarea datelor în domeniul protecției copilului					
Alte subiecte specifice de interes, din domeniul protectiei copilului. Menționați_____					
Competențe digitale (utilizarea computerului, a smartphone-ului cu funcții asociate domeniului profesional)					

Competențe de comunicare (cu copilul, familiile, actorii societății civile, autorităților publice, comunicare inter-instituțională).					
Competențe legate de elaborarea rapoartelor scrise (rapoarte de caz, documentarea situațiilor profesionale, analiza de situație, document de poziție, notă informativă etc.)					

10.Există alte teme de instruire pe care le considerați importante? Vă rugăm să le menționați

_____

11. Care dintre următoarele metode de formare/instruire preferați? (puteți selecta mai multe)

□ Traininguri față în față

□ Workshopuri aplicate

□ Cursuri online

□ Autoinstruire

□ Mentorat/coaching la locul de muncă

□ Mentorat/coaching online

□ Schimb de experiență cu alte instituții/servicii

12. Care este perioada preferată pentru participare la instruiri?

□ Zile lucrătoare

□ Weekend

□ Nu contează

Secțiunea III. OBSTACOLE ȘI MOTIVAȚIE

13. Ce obstacole ați întâlnit în participarea la formările anterioare?

□ Lipsa timpului

□ Lipsa sprijinului instituțional

□ Lipsa informației despre instruiri

□ Altele: _____

14. Cât de motivat(ă) sunteți să participați la instruiri privind dezinstituționalizarea copilului și tranziția la îngrijirea în comunitate?

□ Deloc

□ Puțin

□ Moderat

□ Foarte motivat(ă)

15. Vă rugăm să menționați alte idei și sugestii importante, care nu s-au regăsit în chestionar, dar care credeți că ne pot ajuta în procesul de consolidare a competențelor personalului din domeniul protecției copilului

_____

Vă mulțumim!

ANEXA NR.2 - GHID DE INTERVIU PENTRU FOCUS GRUP (SEMISTRUCTURAT)/ REPUBLICA MOLDOVA (ATAS/STAS)

Evaluarea nevoilor de formare a specialiștilor în protecția drepturilor copilului

Grup țintă: Specialiștii în domeniul protecției copilului care activează în cadrul ATAS/ STAS

Număr participanți: 10-12 persoane

Durată estimativă: 90–120 minute

Facilitator: _____

I. INTRODUCERE

Scopul discuției de tip focus grup este de a identifica nevoile reale de instruire ale specialiștilor care activează în domeniul protecției drepturilor copilului. Informațiile colectate vor sprijini dezvoltarea programelor de formare adaptate la realitățile din teren.

II. ÎNTREBĂRI GHID ȘI TEME DE DISCUȚIE

1. Context profesional și experiență

1.1. Povestiți-ne despre activitatea dvs. în domeniul protecției drepturilor copilului.

1.2. Care sunt responsabilitățile principale pe care le aveți în această funcție?

1.3. De câți ani activați în acest domeniu?

2. Formare profesională anterioară

2.1. Ați participat în ultimii 2–3 ani la cursuri sau instruiri relevante pentru activitatea Dvs.?

2.2. Ce teme au fost abordate în acele instruiri?

2.3. În ce măsură aceste instruiri v-au fost utile în practică? Puteți da exemple?

3. Identificarea nevoilor de formare

3.1. Cu ce provocări profesionale vă confruntați cel mai frecvent în activitatea de zi cu zi?

3.2. În ce domenii considerați că aveți nevoie de formare suplimentară? De ce?

3.3. Există aspecte ale muncii cu copiii sau cu familiile care vi se par mai dificile? (*de exemplu, evaluarea riscurilor pentru copii ; managementul cazurilor complexe; comunicare eficientă cu copiii; colaborare interinstituțională; drepturile copilului și legislația națională/internațională ; tehnici de consiliere psihosocială etc.*)

3.4. Care sunt categoriile de copii vulnerabili sau care au nevoie de protecție, cu care apreciați că ați avea dificultăți legate de managementul sau monitorizarea cazurilor :

- copiii cu dizabilități
- copiii victime ale violenței sau abuzului sexual
- copiii care trăiesc în stradă
- copiii care sunt victime ale traficului de persoane
- copiii cu HIV sau alte boli cronice
- copiii cu tulburări de comportament
- Alte categorii de copii – menționați_____

4. Preferințe privind metodele de formare

4.1 Ce formate de instruire vi se par cele mai eficiente pentru învățare?

4.2 Care ar fi durata optimă a unui curs pentru a nu vă afecta activitatea de zi cu zi?

4.3 Când ar fi cel mai potrivit moment (lună/perioadă) pentru a participa la instruiri?

5. Condiții și bariere în participarea la formare

5.1. Ce factori vă limitează participarea la instruiri (ex. lipsa timpului, lipsa resurselor, volumul de muncă etc.)?

5.2. Ce ar putea face angajatorul/organizația pentru a vă sprijini participarea la formare?

6. Sugestii finale

6.1. Ce recomandări/sugestii aveți cu referire la subiectele care ar trebui incluse în programele de formare?

6.2. Există experiențe sau bune practici din activitatea Dvs. pe care le considerați utile de împărtășit colegilor?

III. ÎNCHEIERE (5–10 minute)

Facilitatorul sintetizează principalele idei discutate.

Participanții pot adăuga idei finale sau propuneri suplimentare.

Se mulțumește pentru contribuție și se menționează cum vor fi valorificate rezultatele focus grupului.

ANEXA NR.3 GHID DE INTERVIU SEMISTRUCTURAT (REPUBLICA MOLDOVA, MMPS)

Evaluarea nevoilor de formare a specialiștilor în protecția drepturilor copilului

Grup țintă: Specialiști în domeniul protecției copilului care activează în cadrul MMPS

Durată estimativă: 40-60 minute

Facilitator: _____

I. INTRODUCERE

Scopul interviului este de a identifica nevoile de instruire ale specialiștilor care activează în domeniul protecției drepturilor copilului, așa cum sunt ele percepute la nivelul ministerelor de resort din Republica Moldova și România. Informațiile colectate vor sprijini dezvoltarea programelor de formare adaptate la realitățile din teren, cu precădere la realizarea programului de instruire din cadrul proiectului „*Consolidarea parteneriatului transfrontalier pentru tranziția către îngrijirea în comunitate și în familie în Republica Moldova și România”* implementat de AO CCF Moldova în parteneriat cu Salvați Copiii Iași, finanțat de Uniunea Europeană în cadrul Interreg NEXT Programme România - Republic of Moldova 2021 – 2027.

II. ÎNTREBĂRI GHID ȘI TEME DE DISCUȚIE

1. Context instituțional. Programe de instruire existente. Priorități abordate în ultimii 5 ani.

1.1. Povestiți-ne despre modul în care instituția pe care o reprezentați a încorporat programele de instruire ale specialiștilor în cadrul său strategic și instituțional. Cine au fost formatorii și ce teme mari au fost abordate? Cum au fost livrate aceste instruiri? Există o continuitate anticipată?

1.2. Care sunt prioritățile de instruire pe care le-ați abordat în ultimii 5 ani, la nivelul specialiștilor din mediul urban, respectiv mediul rural?

1.3. Cum a fost testat caracterul aplicativ al instruirilor precedente? Care a fost modalitatea de evaluare și monitorizare a performanțelor?

2. Identificarea nevoilor de formare

2.1. Cu ce provocări profesionale vă confruntați cel mai frecvent în activitatea de protecție a copilului, la nivel național?

2.2. În ce domenii considerați că aveți nevoie de formare suplimentară? De ce?

2.3. Există aspecte ale muncii cu copiii sau cu familiile pe care le apreciați ca fiind mai dificile în teritoriu? (*de exemplu, evaluarea riscurilor pentru copii; managementul cazurilor complexe; comunicare eficientă cu copiii; colaborare interinstituțională; drepturile copilului și legislația națională/internațională ; tehnici de consiliere psihosocială etc*.)

2.4. Care sunt categoriile de copii vulnerabili sau care au nevoie de protecție, cu care apreciați că există cele mai mari dificultăți legate de managementul sau monitorizarea cazurilor :

- copiii cu dizabilități
- copiii victime ale violenței sau abuzului sexual
- copiii care trăiesc în stradă

- copiii care sunt victime ale traficului de persoane
- copiii cu HIV sau alte boli cronice
- copiii cu tulburări de comportament
- Alte categorii de copii – menționați_____

3.Condiții și bariere în participarea la formare

3.1. Ce factori considerați că ar limita participarea profesioniștilor din teritoriu la instruiri (ex. lipsa timpului, lipsa resurselor, volumul de muncă etc.)?

3.2. Ce condiții de validare a competențelor considerați că trebuie avute în vedere la formarea continuă a specialiștilor? Există condiții specifice de care ar trebui să ținem cont în cadrul proiectului?

3.3. Ce ar putea face angajatorul/organizația pentru a vă sprijini participarea la formare?

4. Sugestii finale

4.1. Ce recomandări/sugestii aveți cu referire la subiectele care ar trebui incluse în programele de formare?

4.2. Există experiențe sau bune practici din activitatea Dvs. pe care le considerați utile de împărtășit colegilor?

III. ÎNCHEIERE (5–10 minute)

Facilitatorul sintetizează principalele idei discutate.

Participanții pot adăuga idei finale sau propuneri suplimentare.

Se mulțumește pentru contribuție și se menționează cum vor fi valorificate rezultatele proiectului, la nivel local și național.

ANEXA NR.4 - LISTA PARTICIPANȚILOR LA FOCUS GRUP ȘI INTERVIURI (REPUBLICA MOLDOVA)

Data realizării: 22.08.025

Nr.	Denumirea instituției	Nume, prenume	Funcția	Stagiul de muncă
1.	ATAS Nord/STAS Edineț	Ursan Marina	Șefă, Direcția Protecția Copilului și a Familiei	24 ani
2.	ATAS Nord/STAS Ocnița	Bejenari Anastasia	Specialistă principală în protecția drepturilor copilului	3 ani
3.	ATAS Nord-Est	Sotnic Viorica	Specialistă principală în protecția drepturilor copilului	18 ani
4.	ATAS Nord-Est/STAS Soroca	Luța Rodica	Șefă, Direcția Protecția Copilului și a Familiei	8 ani
5.	ATAS Nord-Vest	Ceban Dina	Șefă, Direcția Coordonare și Suport metodologic	22 ani, cintre care 2 ani în domeniul protecției copilului
6.	ATAS Nord-Vest	Voitic Diana	Specialistă în protecția drepturilor copilului comuna Cuhnești, rnul Glodeni	1 an
7.	ATAS Nord-Vest /STAS Sîngerei	Huzun Maria	Șefă, Direcția Protecția Copilului și a Familiei	22 ani
8.	ATAS Nord-Nord-Vest	Vulpe Irina	Șefă, Direcția Protecția Copilului și a Familiei	7 ani
9.	ATAS Nord-Nord-Vest	Nicuriuc Livia	Specialistă principală în protecția drepturilor copilului	6 luni
10.	ATAS Centru/STAS Criuleni	Loghin Diana	Șefă, Direcția Protecția Copilului și a Familiei	17 ani
11.	ATAS Centru / STAS Dubăsari	Rotaru Ruslan	Specialist principal in protectia drepturilor copilului	4 ani
12.	ATAS Centru-Est	Tocari Silvia	Directoare-adjunctă	21 ani
13.	ATAS Centru-Est /STAS Orhei	Bîlici Irina	Șefă, Direcția Protecția Copilului și a Familiei	6 ani

14.	ATAS Centru-Vest	Bubnova Larisa	Specialistă principală în protecția drepturilor copilului	23 ani
15.	ATAS Sud	Beresteanu Tatiana	Specialistă principală în protecția drepturilor copilului	15 ani

Lista participanților la interviu

Data realizării: 29.08.2025

Nr.	**Denumirea instituției**	**Nume, prenume**	**Funcția**	**Stagiul de muncă în protecția socială /în domeniul protecției copilului**
1.	Direcția politici de protecție a drepturilor copilului și familiilor cu copii, MMPS	Cristina Ursachi	Consultantă principală	14 ani / 2 ani
2.	Direcția politici de protecție a drepturilor copilului și familiilor cu copii, MMPS	Evelina Miron	Consultantă principală	14 ani / 3 ani

ANEXA NR. 5 - CHESTIONAR DE EVALUARE A NEVOILOR DE FORMARE (ROMÂNIA)

În cadrul Proiectului „*Consolidarea parteneriatului transfrontalier pentru tranziția către îngrijirea în comunitate și în familie în Republica Moldova și România”* implementat de AO CCF Moldova în parteneriat cu Salvați Copiii Iași, finanțat de Uniunea Europeană în cadrul Interreg NEXT Programme România - Republic of Moldova 2021 – 2027, se realizează evaluarea necesităților de formare a specialiștilor din sistemul de protecție a copilului din Republica Moldova și patru județe din România.

În scopul determinării nevoilor de formare ale specialiștilor din structura pe care o reprezentați, solicităm respectuos să completați chestionarul de mai jos. Acest chestionar va fi completat de către specialiștii care activează în domeniul protecției copilului din cadrul DAS, SPAS, DGASPC, recomandate de către ANPDCA și Consiliile Județene Iași, Botoșani, Vaslui, Galați. Răspunsurile oferite vor ajuta echipa de proiect să identifice necesitățile de formare și să elaboreze un curriculum în baza căruia va fi livrat cursul de formare pentru acești specialiști. Cursul face parte din procesul de formare continuă necesar lucrătorilor din domeniul asistenței sociale. Informațiile furnizate de respondenții la chestionar vor fi tratate confidențial. La întrebările închise (cu variante de răspuns), vă rugăm să bifați unul/mai multe din răspunsuri, care corespunde/corespund opiniei dvs., iar la întrebările deschise și semideschise – completați spațiul rezervat.

Secțiunea I. INFORMAȚIE GENERALĂ

Q1. Denumirea instituției în care activați:

_____

Q2. Funcția: _____

Q3. Experiența profesională în domeniul protecției copilului:

□ < 1 an

□ 1 - 3 ani

□ 4 - 6 ani

□ 7 -10 ani

□ 11 – 15 ani

□ 16 – 20 ani

□ peste 20 ani

Secțiunea II. AUTOEVALUARE PRIVIND COMPETENȚELE ÎN DOMENIUL PROTECȚIEI COPILULUI

Q4. Ați participat anterior la formări în domeniul protecției copilului? □ Da □ Nu

Q5. Cum evaluați rezultatele activității dvs. profesionale? ***(bifați o singură variantă de răspuns)***

□ Foarte bune

□ Bune
□ Satisfăcătoare
□ Insuficiente

Q6. Ce ar putea contribui la creșterea performantelor dvs. în îndeplinirea sarcinilor și responsabilităților specifice postului ocupat?_____

Q7. În ce măsură aplicați în activitatea dvs. profesională practici centrate pe copil/ abordarea centrată pe persoană?

□ Deloc

□ Rareori

□ Uneori

□ Frecvent

□ Întotdeauna

□ Nu știu la ce se referă acest concept.

Q8. Vă rugăm să apreciați nivelul dvs. de competență pe o scară de la 1 la 5 în următoarele subiecte (1 = deloc competent; 5 = foarte competent):

Unități de conținut	1 Deloc competent	2	3	4	5 Foarte competent
Concepte și principii ale dezinstituționalizării copilului					
Sistemul de protecție a copilului în România					
Identificarea și evaluarea nevoilor copilului și familiei					
Lucrul cu familia biologică / extinsă a copilului					
Planificarea tranziției copilului de la îngrijirea rezidențială la îngrijirea în comunitate					
Cooperarea intersectorială și lucrul în echipa multidisciplinară					
Servicii de plasament de tip familial (casă de copii de tip familial, asistență maternală). Cartografierea serviciilor cu funcție socială din teritoriul vizat.					
Lucrul cu copiii cu dizabilități în comunitate					
Prevenirea situațiilor de risc în cazul copiilor și familiilor.					
Prevenirea separării copilului de familie					

Tehnici de consiliere și sprijin emoțional pentru copii și familie					
Monitorizarea și evaluarea progresului copilului în îngrijirea comunitară					
Experiența țărilor europene privind modalitățile de tranziție a copiilor de la îngrijirea rezidențială la cea comunitară (lecții învățate, modele de bună practică)					
Etica profesională în contextul tranziției copilului de la îngrijirea rezidențială la cea comunitară					
Managementul cazurilor complexe					
Colectarea, protecția și prelucrarea datelor în domeniul protecției copilului					
Competențe digitale de bază (folosirea curentă a calculatorului, smartphone-ului(					
Competențe de comunicare					

Q9.Pe o scală de la 1 (neimportant) la 5 (foarte important), cât de importante sunt pentru dvs. următoarele unități de conținut pentru a vă consolida competențele profesionale?

Unități de conținut	1	2	3	4	5
Concepte și principii ale dezinstituționalizării copilului					
Sistemul de protecția a copilului în România					
Identificarea și evaluarea nevoilor copilului și familiei					
Lucrul cu familia biologică / extinsă					
Planificarea tranziției copilului de la îngrijirea rezidențială la îngrijirea în comunitate					
Cooperarea intersectorială și lucrul în echipa multidisciplinară					
Servicii de plasament de tip familial (casă de copii de tip familial, asistență parentală profesionistă). Cartografierea serviciilor cu funcție socială					
Lucrul cu copiii cu dizabilități în comunitate					

Prevenirea situațiilor de risc în cazul copiilor și familiilor					
Prevenirea separării copilului de familie					
Tehnici de consiliere și sprijin emoțional pentru copii și familie					
Monitorizarea și evaluarea progresului copilului în îngrijirea comunitară					
Experiența țărilor europene privind modalitățile de tranziție a copiilor de la îngrijirea rezidențială la cea comunitară (lecții învățate, modele de bună practică)					
Etica profesională în contextul tranziției copilului de la îngrijirea rezidențială la cea comunitară					
Managementul cazurilor complexe					
Colectarea, protecția și prelucrarea datelor în domeniul protecției copilului					
Alte subiecte specifice de interes, din domeniul protecției copilului. Menționați_____					
Competențe digitale (utilizarea computerului, a smartphone-ului cu funcții asociate domeniului profesional)					
Competențe de comunicare (cu copilul, familiile, actorii societății civile, autorităților publice, comunicare inter-instituțională).					
Competențe legate de elaborarea rapoartelor scrise (rapoarte de caz, documentarea situațiilor profesionale, analiza de situație, document de poziție, notă informativă etc.)					

Q10. Există alte teme de instruire pe care le considerați importante? Vă rugăm să le menționați

_____

Q11. Care dintre următoarele metode de formare/instruire preferați? (puteți selecta mai multe)

□ Traininguri față în față

□ Workshopuri aplicate

□ Cursuri online

□ Autoinstruire

□ Mentorat/coaching la locul de muncă

□ Mentorat/coaching online

□ Schimb de experiență cu alte instituții/servicii

Q12. Care este perioada preferată pentru participare la instruiri?

□ Zile lucrătoare

□ Weekend

□ Nu contează

Secțiunea III. OBSTACOLE ȘI MOTIVAȚIE

Q13. Ce obstacole ați întâlnit în participarea la formările anterioare?

□ Lipsa timpului

□ Lipsa sprijinului instituțional

□ Lipsa informației despre instruiri

□ Altele: _____

Q14. Cât de motivat(ă) sunteți să participați la instruiri privind dezinstituționalizarea copilului și tranziția la îngrijirea în comunitate?

□ Deloc
□ Puțin
□ Moderat
□ Foarte motivat(ă)

Q15. Vă rugăm să menționați alte idei și sugestii importante, care nu s-au regăsit în chestionar, dar care credeți că ne pot ajuta în procesul de consolidare a competențelor personalului din domeniul protecției copilului

_____

Vă mulțumim!

ANEXA 6 - GHID DE INTERVIU PENTRU FOCUS GRUP (SEMISTRUCTURAT) - ROMÂNIA

Evaluarea nevoilor de formare a specialiștilor în protecția drepturilor copilului

Grup țintă: Specialiștii în domeniul protecției copilului care activează în cadrul ATAS/ STAS/ DAS/ SPAS/ DGASPC

Număr participanți: 10-12 persoane

Durată estimativă: 90–120 minute

Facilitator: _____

I. INTRODUCERE

Scopul discuției de tip focus grup este de a identifica nevoile reale de instruire ale specialiștilor care activează în domeniul protecției drepturilor copilului. Informațiile colectate vor sprijini dezvoltarea programelor de formare adaptate la realitățile din teren.

II. ÎNTREBĂRI GHID ȘI TEME DE DISCUȚIE

1. Context profesional și experiență

1.1. Povestiți-ne despre activitatea dvs. în domeniul protecției drepturilor copilului.

1.2. Care sunt responsabilitățile principale pe care le aveți în această funcție?

1.3. De câți ani activați în acest domeniu?

2. Formare profesională anterioară

2.1. Ați participat în ultimii 2–3 ani la cursuri sau instruiri relevante pentru activitatea Dvs.?

2.2. Ce teme au fost abordate în acele instruiri?

2.3. În ce măsură aceste instruiri v-au fost utile în practică? Puteți da exemple?

3. Identificarea nevoilor de formare

3.1. Cu ce provocări profesionale vă confruntați cel mai frecvent în activitatea de zi cu zi?

3.2. În ce domenii considerați că aveți nevoie de formare suplimentară? De ce?

3.3. Există aspecte ale muncii cu copiii sau cu familiile care vi se par mai dificile? (*de exemplu, evaluarea riscurilor pentru copii ; managementul cazurilor complexe; comunicare eficientă cu copiii; colaborare interinstituțională; drepturile copilului și legislația națională/internațională ; tehnici de consiliere psihosocială etc.*)

3.4. Care sunt categoriile de copii vulnerabili sau care au nevoie de protecție, cu care apreciați că ați avea dificultăți legate de managementul sau monitorizarea cazurilor :

- copiii cu dizabilități

- copiii victime ale violenței sau abuzului sexual

- copiii care trăiesc în stradă

- copiii care sunt victime ale traficului de persoane

- copiii cu HIV sau alte boli cronice

- copiii cu tulburări de comportament

- Alte categorii de copii – menționați_____

4. Preferințe privind metodele de formare

4.1 Ce formate de instruire vi se par cele mai eficiente pentru învățare?

4.2 Care ar fi durata optimă a unui curs pentru a nu vă afecta activitatea de zi cu zi?

4.3 Când ar fi cel mai potrivit moment (lună/perioadă) pentru a participa la instruiri?

5. Condiții și bariere în participarea la formare

5.1. Ce factori vă limitează participarea la instruiri (ex. lipsa timpului, lipsa resurselor, volumul de muncă etc.)?

5.2. Ce ar putea face angajatorul/organizația pentru a vă sprijini participarea la formare?

6. Sugestii finale

6.1. Ce recomandări/sugestii aveți cu referire la subiectele care ar trebui incluse în programele de formare?

6.2. Există experiențe sau bune practici din activitatea Dvs. pe care le considerați utile de împărtășit colegilor?

III. ÎNCHEIERE (5–10 minute)

Facilitatorul sintetizează principalele idei discutate.

Participanții pot adăuga idei finale sau propuneri suplimentare.

Se mulțumește pentru contribuție și se menționează cum vor fi valorificate rezultatele focus grupului.

ANEXA 7 - GHID DE INTERVIU INDIVIDUAL (SEMISTRUCTURAT) - ROMÂNIA

Evaluarea nevoilor de formare a specialiștilor în protecția drepturilor copilului

Grup țintă: Specialiști în domeniul protecției copilului care activează în cadrul MMPS/ANPDCA

Durată estimativă: 40-60 minute

Facilitator: _____

I. INTRODUCERE

Scopul discuției de tip focus grup este de a identifica nevoile de instruire ale specialiștilor care activează în domeniul protecției drepturilor copilului, așa cum sunt ele percepute la nivelul ministerelor de resort din Republica Moldova și România. Informațiile colectate vor sprijini dezvoltarea programelor de formare adaptate la realitățile din teren, cu precădere la realizarea programului de instruire din cadrul proiectului „*Consolidarea parteneriatului transfrontalier pentru tranziția către îngrijirea în comunitate și în familie în Republica Moldova și România"* implementat de AO CCF Moldova în parteneriat cu Salvați Copiii Iași, finanțat de Uniunea Europeană în cadrul Interreg NEXT Programme România - Republic of Moldova 2021 – 2027.

II. ÎNTREBĂRI GHID ȘI TEME DE DISCUȚIE

1. Context instituțional. Programe de instruire existente. Priorități abordate în ultimii 5 ani.

1.1. Povestiți-ne despre modul în care instituția pe care o reprezentați a încorporat programele de instruire ale specialiștilor în cadrul său strategic și instituțional. Cine au fost formatorii și ce teme mari au fost abordate? Cum au fost livrate aceste instruiri? Există o continuitate anticipată?

1.2. Care sunt prioritățile de instruire pe care le-ați abordat în ultimii 5 ani, la nivelul specialiștilor din mediul urban, respectiv mediul rural?

1.3. Cum a fost testat caracterul aplicativ al instruirilor precedente? Care a fost modalitatea de evaluare și monitorizare a performanțelor?

2. Identificarea nevoilor de formare

2.1. Cu ce provocări profesionale vă confruntați cel mai frecvent în activitatea de protecție a copilului, la nivel național?

2.2. În ce domenii considerați că aveți nevoie de formare suplimentară? De ce?

2.3. Există aspecte ale muncii cu copiii sau cu familiile pe care le apreciați ca fiind mai dificile în teritoriu? (*de exemplu, evaluarea riscurilor pentru copii ; managementul cazurilor complexe; comunicare eficientă cu copiii; colaborare interinstituțională; drepturile copilului și legislația națională/internațională ; tehnici de consiliere psihosocială etc.*)

2.4. Care sunt categoriile de copii vulnerabili sau care au nevoie de protecție, cu care apreciați că există cele mai mari dificultăți legate de managementul sau monitorizarea cazurilor :

- copiii cu dizabilități

- copiii victime ale violenței sau abuzului sexual

- copiii care trăiesc în stradă

- copiii care sunt victime ale traficului de persoane

- copiii cu HIV sau alte boli cronice

- copiii cu tulburări de comportament

- Alte categorii de copii – menționați_____

3.Condiții și bariere în participarea la formare

3.1. Ce factori considerați că ar limita participarea profesioniștilor din teritoriu la instruiri (ex. lipsa timpului, lipsa resurselor, volumul de muncă etc.)?

3.2. Ce condiții de validare a competențelor considerați că trebuie avute în vedere la formarea continuă a specialiștilor? Există condiții specifice de care ar trebui să ținem cont în cadrul proiectului?

3.3. Ce ar putea face angajatorul/organizația pentru a vă sprijini participarea la formare?

4. Sugestii finale

4.1. Ce recomandări/sugestii aveți cu referire la subiectele care ar trebui incluse în programele de formare?

4.2. Există experiențe sau bune practici din activitatea Dvs. pe care le considerați utile de împărtășit colegilor?

III. ÎNCHEIERE (5–10 minute)

Facilitatorul sintetizează principalele idei discutate.

Participanții pot adăuga idei finale sau propuneri suplimentare.

Se mulțumește pentru contribuție și se menționează cum vor fi valorificate rezultatele proiectului, la nivel local și național.